Leto 3. — Št. 22 Ljubljana, februar 1960

gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

Gradimo si stanovanja!

Prav gotovo je graditev stanovanj za delavce in uslužbence v našem podjetju eden izmed glavnih problemov, ki ga bo treba rešiti v naslednjih letih.

Čeprav smo zgradili doslej na tisoče stanovanj za razne investitorje, moramo ugotoviti, da smo v gradnjo lastnih stanovanj vložili dosti premalo. V 15 letih obstoja podjetja smo zgradili za člane podjetja vsega 235 družinskih stanovanj.

Res, da smo v glavnem likvidirali razpadajoča delavska naselja in poskrbeli, da se je večina družin preselila iz barak v novozgrajena stanovanja, vendar še danes čaka 169 družin v barakah ali drugih zasilnih stanovanjih na odrešitev.

Poleg tega pa je za perspektivni razvoj podjetja nujno, da pri organizaciji stanovanjske izgradnje mislimo tudi na tisto strokovno delovno silo, ki jo bomo morali vključiti v naš kolektiv, da bomo lahko kos tako velikim planskim nalogam.

Če pa upoštevamo še to, da imamo v podjetju že sedaj okrog 300 interesentov, ki bi se radi vključili v zadružno gradnjo stanovanj, vidimo, kako odgovorna naloga nas čaka pri reševanju stanovanjske problematike.

Da bi delo na tem področju uspešneje potekalo, je bila na zadnji seji delavskega sveta podjetja ustanovljena komisija za stanovanjsko izgradnjo v podjetju. Že na prvi seji 30. decembra lani je ta komisija sprejela nekatere važne sklepe, in sicer:

Pri vseh edinicah je treba takoj imenovati petčlanske komisije, ki bodo zbrale vse interesente, ki se zanimajo za družinska stanovanja oziroma za zadružno gradnjo stanovanj, in sestavile prioritetno listo na osnovi »Pravilnika o razdeljevanju stanovanj«. Tako bo komisija delavskega sveta podjetja prišla do končnih podatkov o potrebah stanovanjske izgradnje v podjetju.

Ko bodo ti podatki znani, bo razpisana anketa, v kateri bodo vsi interesenti lahko izrazili svoje želje in potrebe po stanovanju.

Komisija delavskega sveta podjetja meni, da bo treba v bodoče organizirati stanovanjsko izgradnjo v podjetju predvsem v zadrugi, kjer bo omogočeno vsakomur, da odloča o svojem stanovanju ter vlaga svoje delo in prihranke v gradnjo.

Posvetovanje o stanovanjski izgradnji, ki smo ga imeli 21. januarja letos v centrali podjetja, je pokazalo, da je tako stališče naše komisije pravilno. Čimprej bo treba v podjetju organizirati močno zadrugo, ki bo kot samostojna gospodarska organizacija vodila gradnjo stanovanj. Nujno pa je, da še pred tem organiziramo v podjetju močno službo varčevanja in zbiranja sredstev za gradnjo stanovanj.

Na posvetovanju je podpredsednik ljubljanskega okraja tovariš Drobež zelo izčrpno tolmačil nove zakonske predpise o financiranju stanovanjske izgradnje in o zadružni gradnji stanovanj. V Ljubljani imajo na tem področju že bogate izkušnje, saj že dalj časa posluje vrsto dobro organiziranih zadrug, v preteklem letu pa je bil ustanovljen Zavod za zadružno stanovanjsko izgradnjo, ki bo letos prilagodil delo novi stanovanjski zakonodaji.

Oblike, ki se jih bomo v bodoče posluževali pri izgradnji stanovanj, so v glavnem naslednje:

Kot rečeno, bo treba najprej organizirati službo varčevanja — »stanovanjski sklad«, kamor bodo lahko vlagali vsi delavci in uslužbenci svoje prihranke po svoji volji in moči. V ta sklad bodo lahko vlagali krajši ali daljši čas tako, da bo do vselitve zbrana potrebna vsota 15 % vrednosti stanovanja. Ta vloženi denar bo brezobrestno naložen. Vsak, kdor se bo premislil, lahko ta denar vsak čas tudi dvigne.

Kdor bo imel toliko prihrankov in gradbenega materiala, da si bo zgradil lastno hišo, oziroma stanovanje, mu seveda tega nihče ne bo branil, če bo imel gradbeno dovoljenje. Razumljivo je, da bodo to izjemni primeri, s katerimi podjetje ne more računati.

Pri nekaterih članih našega kolektiva je še globoko zakoreninjena miselnost, da je podjetje dolžno graditi stanovanja iz svojih sredstev in jih dodeljevati brez vsakih materialnih obveznosti stanovalcem. Tak način vseljevanja in gradnje stanovanj, ki je bil v našem podjetju doslej v navadi, nova stanovanjska zakonodaja ne dopušča več. Zato je nesmiselno v tej smeri razpravljati v kolektivu. Vsakdo, ki mu je poznan namen nove stanovanjske zakonodaje in ima pred očmi tako taristi podjetja kot stanovalcev, bo razumel, da odslej ni več mogoče voditi take stanovanjske politike.

Po vsem tem pridemo do zaključka, da je edino pametno, da se odločimo za intenzivno gradnjo stanovanj v Gradisovi stanovanjski zadrugi. Člani te zadruge bi bili vsi člani našega kolektiva, ki se zanimajo za stanovanja. Zadruga naj bi bil stalna, za izvajanje konkretnih nalog pa bi skrbeli »hišni sveti v izgradnji«.

Ni pa nujno, da ta sredstva vlaga samo v obliki denarja. To vrednost lahko ustvari tudi z delom pri gradnji in z gradbenim materialom, če z njim razpolaga. Ta material vzame zadruga v račun po dnevnih cenah.

Kdor bo sodeloval pri zadružni gradnji pri našem podjetju, se bo lahko odločil ali za pridobitev stanovanjske lastnine, ali za pridobitev stanovanjske pravice.

V prvem primeru bo zadružnik dobil potrebna sredstva iz stanovanjskega sklada občine in iz sklada skupne uporabe podjetja potem, ko bo izpolnil vse pogoje kot član zadruge. Ta sredstva vrača stanovalec v obliki anuitet 30 let. Lastništvo stanovanja pa je podeljeno v razmerju vloženih sredstev. Ko pa stanovalec odplača posojilo v celoti, postane lastnik stanovanja, ki ga lahko tudi proda ali prenese lastništvo na koga drugega.

Ker bi znašalo v tem primeru odplačevanje anuitet za standardno stanovanje mesečno okoli 7 do 8 tisoč dinarjev, mislim, da je taka oblika sprejemljiva za tiste člane kolektiva, ki bodo take mesečne dajatve v naslednjih letih zmogli.

Vlaganje prihrankov za pridobitev stanovanjske pravice pa je oblika, ki je spremenljiva za vse naše delavce. Tudi v tem primeru mora interesent vložiti svoj delež. Ta delež bo znašal tudi verjetno okrog 15 %. Druga sredstva se formirajo kot v prejšnjem primeru, le da se odplačujejo v dobi 100 let. Mesečno odplačevanje bo znašalo okrog 4.000 dinarjev, kar v nobenem primeru ni več, kot znašajo najemnine v že zgrajenih novih stanovanjih. V tem primeru stanovalec ni lastnik stanovanja, pač pa ima stanovanjsko pravico, ki jo lahko prenaša na svoje potomce.

Ker bo moral v bodoče vsak, ki bo dobil novo stanovanje od podjetja, skleniti z njim pogodbo in plačati svoj delež, mislim, da je za vsakogar, ki reflektira na stanovanje pri podjetju, važno, da se sprijazni z mislijo, da brez lastnih prihrankov ali dela v obliki materiala ne bo mogoče priti do stanovanja. V prehodnem obdobju in v izjemnih primerih bo delavski svet podjetja začetna sredstva stanovalcu lahko posodil, vendar le za dobo dveh let.

Komisija delavskega sveta podjetja bo poskrbela, da bo čimprej sestavljen pravilnik o stanovanjski izgradnji v podjetju, kjer bodo do potankosti pojasnjeni predpisi iz nove stanovanjske zakonodaje. Prav tako bo v tem pravilniku nakazan perspektivni razvoj stanovanjske politike podjetja, poleg tega pa bo vseboval pravila stanovanjske zadruge in službe, ki bo skrbela za varčevanje in zbiranje sredstev za gradnjo stanovanj. Ta pravilnik bo moral obravnavati delavski svet podjetja in ga čimprej sprejeti ter vskladiti stanovanjsko politiko podjetja z novo stanovanjsko zakonodajo, potrebam podjetja in članov kolektiva, ki stanovanje potrebujejo.

Naše sindikalne organizacije pa bodo morale začeti z akcijo pojasnjevanja in pomoči vsem, ki se bodo zanimali za gradnjo stanovanj.

S tem, da bomo s skupnimi močmi pospešili stanovanjsko izgradnjo, bomo prispevali velik delež k izboljšanju življenjskih pogojev naših gradbenih delavcev.

Lojze Capuder

Končno: Sekretar podjetja

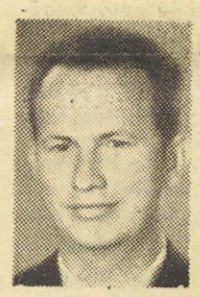

Po skoraj več kot enoletnem iskanju je podjetje končno le dobilo sekretarja.

Tovariš Milan Šurk je diplomiral na Pravni fukulteti v Ljubljani leta 1957. Že med študijem je bil zaposlen pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Ljubljani, po diplomi pa se je zaposlil v Litostroju kot pravni referent v kadrovski službi podjetja.

Čeprav se podjetje Gradis bistveno razlikuje od Litostroja, so bili njegovi vtisi, ko je prvič stopil v podjetje, v celoti pozitivni. Trdi pa, da bo potreboval več časa, da se bo v celoti vživel v gradbeništvo, in upa, da bo ob podpori vseh članov kolektiva svojo službo vsestransko zadovoljivo reševal.

Tovarišu sekretarju želimo, da bi se med nami prijetno počutil.

Akcija ‚X'

Naš čuvaj v obratu gradbenih polizdelkov je bil edini, ki smo ga v Ljubljani našli na obhodu. Reportažo berite na 4. strani

Seja sindikalnega odbora podjetja

Vzporedno z razvojem podjetja

Na zadnji seji sindikalnega odbora podjetja, ki jo je vodil Jože Lorenčič, so člani razpravljali o nekaterih spremembah glede ocenjevanja in nagrajevanja po ekonomskih enotah.

K plodnejšemu uspehu razprave je mnogo pripomogel tajnik Republiškega odbora Lojze Capuder. V razpravi so sodelovali Bokan iz Zaloga, predsednik upravnega odbora podjetja Habat, predsednik sindikalne podružnice gradbenega vodstva Ljubljana Žorž, Čelik z Jesenic in drugi.

Splošni pogoji za napreden način nagrajevanja so vse boljši, to je dokazal že sam sistem ocenjevanja. To pa je samo eno izmed meril za take oblike nagrajevanja, po katerih bi bili vsi delavci in uslužbenci do maksimuma zainteresirani za večjo produktivnost, rentabilnost poslovanja podjetja in za boljše zaslužke delavcev. Seveda so se pri sistemu ocenjevanja pojavile nekatere napake, kot n. pr. na gradbišču Zalog, ko skupina delavcev ni hotela prevzeti dela v akord z izgovorom, da bodo tako več zaslužili. Računali so namreč na nagrade, ki jih prejmejo člani kolektiva, ki nikakor nimajo pogojev za delo po normah oziroma akordu. Razumljivo je, da takšno mnenje ovira nadaljnji razvoj nagrajevanja, predvsem pa postane coklja za bodoče nagrajevanje po ekonomskih enotah.

Funkcija delavcev — upravljavcev zahteva, da so vsi člani kolektiva prek zaslužkov neposredno zainteresirani za čimboljše poslovanje vsega podjetja in za splošen uspeh vsakega gradbišča oziroma edinice. Takšno vlogo in zainteresiranost delavcev pa lahko zagotovi samo nagrajevanje, v katerem so zaslužki zaposlenih vezani na uspeh edinice, to se pravi, da zaslužek ne bo odvisen samo od fizičnega napora, temveč tudi od prihranka materiala in boljše organizacije na delovnem mestu.

Tako je na predlog Centralnega odbora sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije in Zvezne gradbene zbornice že vrsto podjetij uvedlo kompleksne oblike nagrajevanja. Pri podjetju je že izvoljena komisija, ki pripravlja analize in predloge. Predlog pripravljajo tudi komisije pri gradbenih vodstvih Celje in Ljubljana.

V nadaljnji razpravi so bili sindikalni odborniki mnenja, da je nujno potrebno povečati oddajo del na akord. Akordira naj se tudi delo šoferjem, snažilkam in sploh uvedejo pavšalne norme za vsa dela, ki niso zajeta v akordnih cenikih. Merila ocenjevanja za tehnično osebje so v redu ter lahko z zadovoljstvom ugotavljamo uspehe, ki smo jih na tem področju že dosegli. Po vseh edinicah naj se uvedejo skupinske norme po možnosti tako, da ostane skupina dalje časa skupaj. Če pa je treba prestaviti brigado, naj se prestavi celotno brigado. Predvsem pa je nujno, da se tehniki oziroma delovodje pred oddajo del temeljito pogovorijo glede akorda in norm. Tak način oddaje del so uporabljali na sektorju tov. Capudra v Ljubljani in so si prav zaradi predhodnega dogovora delavci sami organizirali delo tako, da so bili uspehi čimvečji in seveda tudi temu primerni zaslužki, saj so posamezne brigade presegle normo tudi do 100 %. S takšnim načinom dela bomo odpravili nepotrebno nerganje, kajti delavci bodo že vnaprej temeljito seznanjeni z akordno ceno in vsemi drugimi pogoji. V spiskih za ocenjevanje pa bodo ostali le tisti člani kolektiva, pri katerih se njihovo delo da meriti s konkretnimi merili. Razumljivo pa je, da se mora nagrajevanje razvijati po enotni tarifni politiki v podjetju.

Letos bomo obhajali 10-letnico delavskega upravljanja. V ta namen bodo po vseh edinicah svečane seje delavskih svetov, na katerih bodo predsedniki poročali o desetletnih uspehih delavskega upravljanja in podjetja.

Na seji sindikalnega odbora je bilo tudi sklenjeno, da se v ta namen organizirajo razna medgradbiščna tekmovanja in pričnejo priprave za športni dan, ki bo letos v Ljubljani. V ta namen je bila izvoljena petčlanska komisija, in sicer Drago Mandelc, ing. Boris Vede, Francka Erjavec, Franc Zupan in Ludvik Šnajder. Uvod v tekmovanje pa bo zimski športni dan na Jesenicah. Ta tekmovanja bodo trajala vse do jeseni, ko bomo prav tako svečano proslavili 15-letnico obstoja podjetja.

Ob zaključku so razpravljali še o stanovanjskih problemih in zadružni gradnji.

Lojze Cepuš

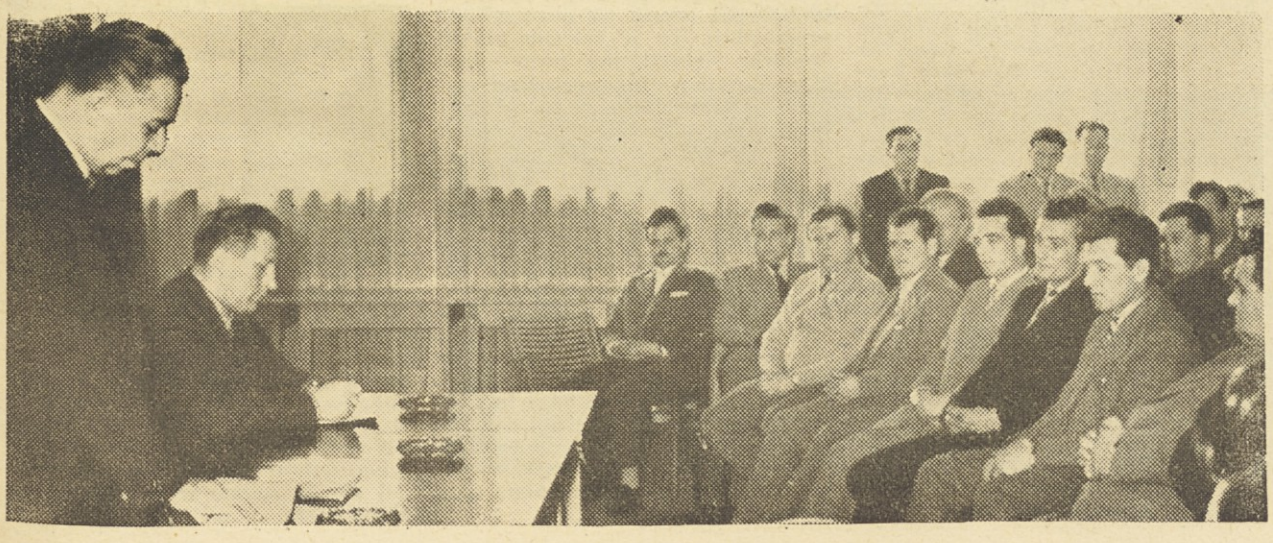

S posvetovanja o zadružni stanovanjski gradnji pri Gradisu. Probleme take gradnje nam je razložil tov. Franc Drobež

drobne vesti

■ **Celje** — Delavski svet celjskega gradbenega vodstva je na zadnji seji razpravljal o perspektivnem planu za leto 1960. Šef gradbenega vodstva ing. Cvahte je predlagal delavskemu svetu dve varianti. Po daljši razpravi je delavski svet sprejel drugo varianto in tako so si postavili nalogo, da bodo v letu 1960 izvršili za milijardo 200 milijonov dinarjev gradbenih del. Do danes imajo že sklenjenih pogodb za preko 650 milijonov dinarjev.

Ko so razpravljali o perspektivnem planu, niso pozabili na preskrbo delavcev, stanovanjskih problemov in novega načina nagrajevanja.

Razdelili so tudi določeno kvoto nagrad. Tako je dobil sektorski vodja v Šoštanju ing. Silvo Erjavec za uspešno vodstvo pri gradnji Termoelektrarne v Šoštanju 50.000 dinarjev, delovodja tov. Jože Ojsteršek pa za pravočasno dovršitev hladilnega stolpa 40.000 dinarjev. Nagrajeni so bili tudi brigadirji pri gradnji hladilnega stolpa.

Delavski svet je med drugim nagradil šefa oddelka za osebne dohodke tov. Marjana Kopušarja in podpredsednika sindikalne podružnice Janeza Zorka. Nagrado je prejel tudi tov. Ludvik Spindler, ki se je posebno izkazal pri reševanju skupne imovine na objektu »Merks« v Celju.

Razpravljali so tudi o zimskih dopustih ter določili posebne kriterije. Predsednik higiensko tehnične zaščite Lojze Mrzel pa je obširno poročal o delu komisije. Med drugim je navedel, da se je uporaba zaščitnih sredstev mnogo izboljšala, vendar se je na splošno dvignil odstotek bolezenskih izostankov. Govorili so tudi o naseljih, od katerih je najslabše naselje v Šoštanju, saj že od leta 1948 ni bilo temeljito popravljeno in urejeno.

Beseda je nanesla še na gradnjo samskega doma v Celju in na zadružno gradnjo ter izvolili komisijo za stanovanjsko izgradnjo. To sestavljajo: Berto Praprotnik, Janez Farič, Janez Zorko in Marjan Kopušar. Sindikalna podružnica pa je v komisijo predlagala Kati Volavšek. Vsi člani, ki so delali pri gradnji hladilnega stolpa v Šoštanju oziroma pri dviganju jarmov, so prejeli posebno delovno obleko.

■ **Jesenice** — Tovariša Čelik in Pregelj sta na zadnji seji seznanila člane upravnega odbora s predlogi in sklepi zadnje seje delavskega sveta podjetja. V zvezi s sklepi centralnega delavskega sveta so mnogo razpravljali o zadružni gradnji ter so na pripombe nekaterih članov sklenili, da bodo gradnjo stanovanjskega bloka izvrševali še po starem sistemu.

Celotno delo so razdelili na tri sektorje. Tako bo Jože Bertoncelj vodil sektor Gorje, Bled, most v Bohinju in vsa dela v Lescah. Ing. Marjan Voje vsa dela v železarni Jesenice in na Javorniku, Janez Kuštrin pa podvoz, bloke na Plavžu in poslovno stanovanjsko zgradbo.

V januarju bodo organizirali tečaj za polkvalificirane delavce. Upravni odbor je opozoril tudi disciplinsko komisijo, da v bodoče redneje in temeljiteje razpravlja o posameznih zadevah.

■ **Centralni obrati Ljubljana** — Upravni odbor centralnih obratov v Ljubljani, ki spada med najaktivnejše, je na zadnji seji razpravljal o nagrajevanju oziroma o točkovanju. Tako so sklenili, da bodo do 20. januarja izvedli poskusno točkovanje za IV. tromesečje. Na lastno željo je upravni odbor razrešil funkcijo predsednika komisije za nagrajevanje Franca Plesca ter izvolil Staneta Kogovška za predsednika te komisije.

Zaradi nediscipline, pijančevanja in nepravilnega pisanja delovnih nalogov je upravni odbor odstavil z delovnega mesta dosedanjega vodja — mojstra pleskarske delavnice ter na njegovo mesto postavil Vinka Močilnika.

■ Kranj — Kolektiv »Gradisa« v Kranju je na zadnjem množičnem sestanku sklenil, da bo vsak član prispeval za ponesrečene v Tržiču po 100 din in tako skromno pomagal ponesrečenih družinam.

Kako smo gradili 2. hladilni stolp ŠOŠTANJSKE TERMOELEKTRARNE

Mnogo naporov je treba, preden dogradimo tak gigant, kakršen je hladilnik šoštanjske termoelektrarne. Kot eden izmed članov kolektiva, ki je od začetka sodeloval pri gradnji tega kolosa, lahko smelo trdim, da je to delo nam vsem lahko v ponos tako zaradi tehnične izvedbe, ki je najsodobnejša, kot zaradi kakovosti opravljenega dela, saj nas tudi tujci občudujejo.

Ko so bile končane priprave za gradnjo, so se lotile dela brigade. Devet tesarskih brigad, štiri betonerske in železokrivske skupine. Razvilo se je tekmovanje med brigadami. Delavci, tesarji, betonerji, zidarji in železokrivci so delali zložno kot na tekočem traku v neki tovarni. Brž ko se je delo kje ustavilo, že sta delovodja Ojstršek in sektorski inženir Erjavec posredovala in ovira je bila premagana. Trdna povezanost kolektiva in vodstva je rodila bogate sadove. Tu ni bilo nerganja, vse je zajel polet veličastnega dela. Nekaj velikega si občutil, ko si ob pogledu v višino začutil, da si član kolektiva, ki ustvarja tako veličastna dela. V takem kolektivu je res pravi užitek delati, saj se zavedaš, da ustvarjaš nekaj velikega.

Tako je nekoč naneslo, da sem prisostvoval pogovoru članov Žlendrove tesarske brigade.

Eden izmed članov njegove brigade je dejal: »Tako nam gre od rok, da le kaj.«

»Dobro smo zastavili«, je dejal Žlender, »pa gre kot po loju. Zadovoljen sem z vami, ker vsak dela, kar mu odredim. Fantje, kajne, anes bomo dvignili še ta jarma. Prej ne odnehamo.« »Seveda«, pravijo fantje in se še bolj trudijo, čeprav se že spušča mrak. »Podvizajmo se, da ne bomo zadnji«, slišiš z druge strani. Tako je bilo življenje tesarskih brigad. Ko dvignejo vse jarme, jih še enkrat skrbno pregledajo, da ne bi bilo kaj narobe, nato nastopijo betonerji. Tudi med njimi se razvija tekmovanje. Med delom pogledujejo, koliko jarmov je zalila druga brigada in še bolj pritisnejo. Če zmanjka betona, nestrpno kličejo. »Hej, vi tam spodaj, podvizajte se!«

Šele, ko je vse zabetonirano, to se je dogajalo v zgodnjih jutranjih urah je bil čas počitek. Vmes še topla malica, ob kateri so razdirali šale in se zbadali, kdo bo prej opravil delo.

Takšno je bilo življenje na stolpu: delo, tekmovanje, smeh in šale. Tako se je gradil nov uspeh našega velikega Gradisa.

Franc Mirnik, zidar

Ročna ura za vestnost

Oto Trobentar, šofer v CO Maribor je zadnje dni posebno dobre volje. Slabe volje on nikdar ni, posebno sedaj ne, ko ima nagrado TAM — ročno uro — že tako rekoč v žepu.

Oto je prišel v podjetje že 1. junija 1945. leta in je vozil že dosti avtomobilov. Kot šofer je vesten in marljiv. Malo je šoferjev, ki se lahko pohvalijo, da v 15 letih niso imeli večjega karambola.

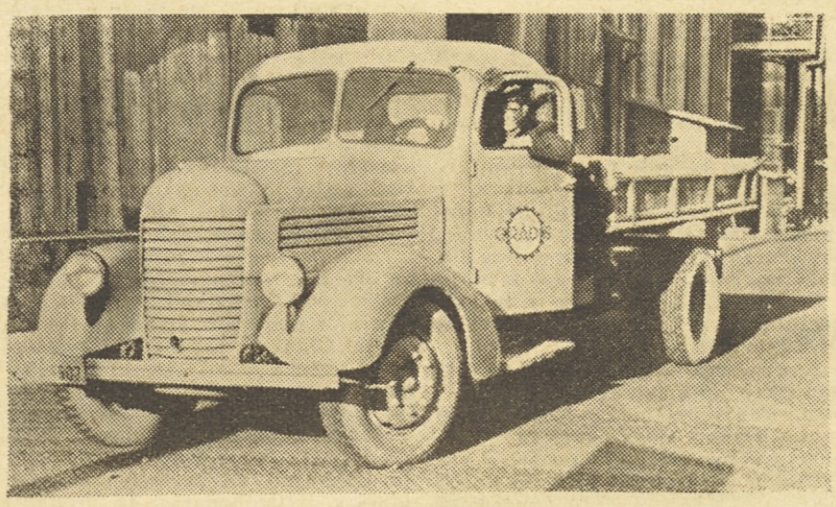

Kamion Ota Trobentarja se ves sveti, čeprav je prevozil že 80.000 km

Nov avto 3-tonskega »Pionirja« (prekocnika) je prevzel 6. 10. 1957. leta. Že prvi dan je s tako lepim avtom prišel v Ruše, kjer smo takrat delali s polno vnemo. Stotine in tisoč kubikov gramoza in drugega materiala je bilo prepeljanega z njegovim avtomobilom. Vesel, da je dobil nov avto, je takrat obljubil, čeprav sam ni verjel, da bo s tem avtom prevozil 80.000 kilometrov brez velikega popravila. Konec leta 1959 so tekli zadnji kilometri in sedaj že seštevajo in zbirajo potrebno dokumentacijo, da ga vodstvo TAM nagradi z ročno uro. To ni samo njegov ponos, to je ponos naše prve domače tovarne avtomobilov, ki s tem dokazuje, da so naši doma izdelani avtomobili tudi dobri, če jih upravljajo vestni in skrbni šoferji.

Celoten kolektiv Ruš, saj nas je 150, in vsi Otona dobro poznamo, mu iskreno čestitamo in mu želimo še več takšnih uspehov.

Tudi na slabi cesti je avto vzdržljiv, če ga skrbno čistiš in paziš nanj. Kar poglejte sliko, kako se avto na njej sveti.

Šoferjem pa naj bo Oto za vzgled tako, da bomo imeli v našem kolektivu še več takih primerov.

Oton Roškar

Šahisti na plan!

Zimski čas je posebno primeren za igranje šaha, saj je šah igra, ki človeka razvedri ter mu razvija njegove umske sposobnost. Zato bi bilo prav, če bi ta šport v naših delovnih kolektivih še bolj razvili. V celjskem okraju se je začelo okrajno sindikalno prvenstvo. Takega imajo tudi v Ljubljani in bi bilo prav, če bi se ga udeležili s svojimi ekipami tudi naši delovni kolektivi. Pri nas smo komaj zbrali šestčlansko ekipo.

Predlagam, da bi v edinicah razvili to plemenito igro ter napovedali tekmovanja tudi drugim edinicam. Tako bi se naši kolektivi še bolj med seboj seznanjali.

Franc Mirnik

Z občnega zbora absolventov delovodskih in mojstrskih šol LRS

Izobrazba za konkretno delo

Dne 20. decembra lani je bil občni zbor združenja absolventov mojstrskih in delovodskih šol v dvorani industrijske šole Litostroja v Ljubljani. Bil sem povabljen kot opazovalec ter želim našim absolventom posredovali glavne misli, ki so bile izrečene na tem občnem zboru.

Pred dobrim letom je bil ustanovni občni zbor, na katerem je bilo ustanovljeno to združenje. Podobno je obstojalo že pred vojno. Organizacijsko je sestavljeno takole: vodi ga 25-članski plenum, iz katerega izvolijo upravni odbor. Združenje ima še okrajne odbore.

Glavne bodoče naloge združenja po tem občnem zboru so naslednje:

— dokončna organizacijska ureditev;

— včlanjenje še preostalih absolventov;

— nenehna skrb za strokovno izpopolnjevanje članov;

— ustanovitev zveznega združenja;

— dokončna ureditev vprašanja v zvezi s preimenovanjem mojstrskih šol v šole za visokokvalificirane delavce.

Glede zadnje naloge je bila razprav zelo burna. Delegati so bili enotni da je za sedanje razmere ta odločitev nepravilna, ker so prizadeti v nazivu in so proizvodnji potrebni mojstri in delovodje.

Ves občni zbor je potekal izredno živahno. Vsesplošen vtis je, da so absolventi res sposobni tako v strokovnem kot političnem pogledu. Razpravljali so o problemih večidel vseh strok, medtem ko o naših gradbenih problemih ni bilo besede pa tudi delegatov iz vrst gradbenikov je bilo prav malo. Mnogokrat slišimo pripombe da je naša stroka zapostavljena. Mar nismo mnogokrat sami krivi, da je temu tako?

Zanimivo bi bilo vedeti, koliko članov našega podjetja se je včlanilo v to združenje. Najbrž prav malo, dasi je zaposlenih pri nas okrog sto absolventov raznih strok. Prav bi bilo, da bi se vpisal v to združenje sleherni absolvent, saj bi si odprl nove možnosti za strokovno izobrazbo. In končno naj bi bila čast slehernega absolventa, da postane član tega združenja, saj so vložili precej truda, da so združenje ustanovili.

Prijavite se lahko okrajnim odborom. Članarina znaša 60 dinarjev mesečno. Kdor ne more dobiti zveze, naj stopi v stik s članom društva inženirjev in tehnikov.

Vinko Weit

Opomba: Tovariš Weit ki je pisal ta dopis, najbrž ne ve, na kakšen odmev je naletel ta občni zbor v javnosti. Gre namreč prav za tisto, kar je povzročilo že na občnem zboru tako živahno razpravo: odpor proti ustanovitvi oziroma preimenovanjun mojstrske šole v šolo za visokokvalificirane delavce. Tak odpor je — milo rečeno — čisto cehovski, ostanek obrtniške miselnosti, ki ne razume potreb moderne industrijske proizvodnje. Le-ta pa še zdaleč ne prizna obrtniških kvalifikacij in razvrstitve delavcev po kvalifikacijah. Absolventom je šlo na občnem zboru za to, da bi jim družba že ob odhodu iz šole priznala vodstven položaj v proizvodnji. Ni bilo namreč malo primerov, da so absolventi zahtevali, da se jim da vodstveno mesto v podjetju češ, saj imamo spričevalo bodi delovodsko, bodi mojstrsko. Moderna industrijska proizvodnja pa ne pozna papirjev, ampak samo znanje. Samo zato, ker je nekdo obiskoval mojstrsko šolo, še ni tudi sposoben za vodstveno mesto v proizvodnji, ampak naj to v proizvodnji najprej dokaže. Šele potem, ko bo v proizvodnji dokazal, da res zna organizirati proizvodnjo, šele potem mu v podjetju zaupajo tako delo.

Današnji položaj v gospodarstvu, na katerega so se absolventi na občnem zboru sklicevali, pa je malce drugačen, kot si ga oni predstavljajo. Prav zdaj so začeli naši sindikati obsežno akcijo, po pomenu tolikšno, kakršna je bila lani za nagrajevanje po učinku, da bi namreč zgradili skladen sistem strokovnega izobraževanja, in to takega strokovnega izobraževanja, v katerem se bo delavec izobrazil za konkretno delo na konkretnem delovnem mestu. Ne morda za polkvalificiranega, kvalificiranega itd. delavca, ampak za na primer strugarja pri taki in taki stružnici v Iskri, za monterja v Tomosu, za kovača v Plamenu itd., ne pa morda za strugarja kjerkoli, za zidarja kjerkoli, monterja kjerkoli itd. Gre torej za ozko specializiranega delavca, pri čemer pa vsak pojem kvalifikacije odpade. V podjetju vprašajo samo, ali znaš opravljati to delo, ali ga ne znaš. Nekdo ima lahko še taka spričevala če ne zna opravljati dela na čisto določenem delovnem mestu, mu vsa spričevala nič ne pomagajo in tudi zaslužiti ne more po svojih spričevalih, ampak samo po prispevku v proizvodnji. To je železno pravilo moderne industrijske proizvodnje, ki ga priznava blagovna proizvodnja. Na trgu nihče ne vpraša, ali je ta vijak napravil inženir ali kdo drug. Vijak ima ceno, ki jo družba priznа, in ta v tem primeru ni cena inženirjevega dela.

Absolventi pa so na tem občnem zboru zahtevali, da jim družba prizna mesto in položaj samo zato, ker imajo spričevalo o mojstrskem ali delovodskem izpitu. Ali ni to malce v nasprotju z našim časom? Duh občnega zbora izvira še precej iz predvojnih časov. Medtem pa je že precej vode steklo po Savi in Dravi. Če je n. pr. kvalificiran delavec, kakor ga danes še imenujemo, sposoben za delovodjo, mojstra, bo pač on delovodja, pa čeprav nima spričevala.

Jože Brešan

Kolektiv jeseniškega gradbišča sporoča žalostno vest, da je tragično preminil dolgoletni član tega kolektiva delovodja Jože Brešan. Nesreča se je pripetila, ko je prečkal železniške tire. Umaknil se je tovornemu vlaku, ki je peljal v Avstrijo, in ni opazil potniškega, ki je vozil iz Planice.

Pokojni Brešan je bil doma s Primorskega. Že v rani mladosti je občutil fašistično zatiranje pod Italijo in se ob prvi priložnosti vključil v narodnoosvobodilni boj. Kot partizan je bil ranjen. Za hrabrost v boju proti okupatorju je bil odlikovan z medaljo za hrabrost, za aktivno delo pa z redom zaslug za narod III. stopnje.

Po osvoboditvi je dopolnil svoje strokovno znanje z dovršitvijo delovodske šole. Od 1947., ko se je zaposlil pri Gradisu, je bil na vseh delovnih mestih požrtvovalen in marljiv delavec ter nadvse vesten delovodja. O tem pričajo dograjeni objekti, ki bodo ostali v trajen spomin nanj. Kljub trdemu terenskemu delu je našel čas tudi za politično udejstvovanje, saj se je aktivno udejstvoval v sindikalnem in partijskem delu. Za tako delo mu je izkazal kolektiv priznanje in ga redno volil v organe delavskega upravljanja. Tako je bil 1955. leta sekretar osnovne organizacije Zveze komunistov, predsednik upravnega odbora gradbišča, smrt pa ga je doletela na dolžnosti predsednika delavskega sveta gradbišča. Leta 1959 je bil odlikovan z Medaljo dela.

Spričo tako obsežnega strokovnega kot političnega delovanja je izguba tovariša Brešana za kolektiv in za družbene organizacije jeseniškega gradbišča zelo občutna.

Člani kolektiva našega gradbišča na Jesenicah in z njimi vseh kolektivov Gradisa se s težkim srcem poslavljamo od zvestega tovariša in neomajnega borca za socializem ter globoko sočustvujemo z njegovo ženo, nekdanjo članico kolektiva Gradisa, in mladoletno hčerkico Lidijo.

Tovariš Macoratti, še na mnoga leta!

Še nekaj dni in tovariš Lado Macoratti bo odšel v zasluženi pokoj. Kdo ga ne pozna, če že ne drugače, pa vsaj po njegovi vedno polni malhi dobre volje, ki se je le zadnji čas že precej izpraznila.

Tov. Lado je bil rojen 3. I. 1905 v Ljubljani Oče je bil gradbenik in tudi stari oče je bil gradbeni delovodja. Jabolko torej ne pade daleč od drevesa.

Študij je uspešno zaključil v Ljubljani, nato pa je bil 20 let pri največjem takratnem slovenskem gradbenem podjetju »Slograd«.

Okupacija ga je zatekla v Ljubljani ter se je po razpustu podjetja »Slograd« zaposlil pri gradnji papirnice v Vevčah, kjer je bilo zaposlenih še več naših vodilnih inženirjev in tehnikov. Aktivno je sodeloval z OF. Leta 1945 se je priključil podjetju »Gradis«, kjer je dočakal tudi zasluženi pokoj.

Tov. Macorati je pri podjetju opravljal vrsto odgovornih nalog. Nekaj časa je bil šef gradbišča na Jesenicah, nato šef kalkulacijskega oddelka, komercialni direktor itd. Zadnje čase pa je bil šef lastnih investicij. Poleg odgovornega dela je uspešno deloval v raznih športnih organizacijah in bil organizator Gradisovih športnih dnevov.

Ko sem ga nedavno vprašal, katero je najlepše njegovo doživetje v podjetju, se je namuznil, da je najlepše, ko že odhaja v pokoj.

Ob zaključku je dejal, da želi vsem kolektivom podjetja pri nadaljnjem delu obilo sreče in uspehov. Tej njegovi čestitki se pridružimo tudi mi ter mu želimo, da bi zaslužen pokoj užival še mnogo let.

V ZASLUŽEN POKOJ

Jože Satler je služboval pri našem podjetju od ustanovitve podjetja pa vse do upokojitve 1. januarja 1960. Delal je na mariborskem gradbišču, potlej v Medvodah in končno v betonarni.

Odlikovan je z ordenom dela III. stopnje, pri delu vedno vesten in za zgled drugim delavcem. Še zdaj, ko je v pokoju, si ne da miru in si poišče delo. Ob odhodu v pokoj ga je uprava nagradila in tudi sindikalna podružnica mu je kupila darilo. »Vsemu kolektivu Gradisa želim še mnogo uspehov pri nadaljnjem delu,« je dejal tovariš Satler. Mi mu pa želimo še zdravja in zadovoljstva.

VELIKODUŠNOST MLADIH PIONIRJEV

Pionirski odred „Ferdo Godina" je povabil 25 otrok naših delavcev na počitnice k njim

Ne, tudi mi moramo začeti na začetku.

Že nekaj mesecev je od tega, ko je prispelo na centralo precej dolgo pismo — pisali so ga pionirji Pionirskega odreda »Ferdo Godine« iz Srednje Bistrice. Pomota, smo dejali na prvi pogled. Toda ni bilo tako. Skoraj 450 mladih pionirjev in pionirk nas je prosilo, da prevzamemo nad njim pokroviteljstvo. Malo smo se spogledali, zmajali z rameni — potiho pa smo mislili — le kaj bi z njimi. Prijazno pismo, z mnogimi zagotovitvami in obljubami, smo obračali in prekladali, nazadnje pa je bil delavski svet mnenja, da prošnje ne smemo zavrniti.

Naši mladi pionirji nam precej radi pišejo. Vedno »pogruntajo« kakšno novo nalogo, na svoja šibka ramena pa si vedno znova nalagajo precej odgovorna bremena. Med drugimi tekmovanji so se priključili 30.000 pionirjem in se udeležili II. velikega tekmovanja mladih tehnikov Slovenije. Od 100 nagrajenih pionirskih odredov je dobil ta odred 46.—55. nagrado. Kar pridni so bili, kajne? Upoštevati je treba, da dela ta odred pod izredno težkimi pogoji. Za vseh 450 pionirjev je na razpolago poleg šolskih prostorov le še ca 20 m² prostora v zadružnem domu, kjer imajo svoj pionirski kotiček.

V začetku septembra smo povabili okoli 50 pionirjev za en dan v naš počitniški dom Ankaran. Vožnja iz Prekmurja do Primorja je bila dolga in naporna. Zaradi vročine in ker niso navajeni avtobusa, je vožnjo večina slabo prenašala. Trudili smo se, da bi pionirje lepo sprejeli in da bi se pri nas počutili dobro, pa nam verjetno popolnoma ni uspelo. Toda kljub vsemu so nam pionirji zagotavljali, da so bili zelo zadovoljni.

V novembru lanskega leta pa so nas pionirji povabili v njihovo vas. Po razmočeni vaški cesti smo se nekega zoprnega deževnega dne ustavili pred šolo. Bili smo presenečeni. Koliko otrok! Pionirji so nas obkolili in le potiho šepetali, razumeti nismo mogli ničesar. Potem smo se vsi skupaj preselili v šolski razred. Bil je čudovit pogled. Drobne glavice so bile strnjene druga ob drugi in zaradi prenapolnjenega prostora so valovale kot žito v nočnem vetru. Tudi šepetanje je naraščalo in pojemalo. Sicer pa so bili zelo disciplinirani. V imenu pionirskega odreda nas je pozdravil načelnik pionirjev Ignac Lebar — čeden in zelo resen fant. Potem so sledila poročila o njihovem delu in napredku, o doseženih uspehih in neuspehih ter obveze. Na koncu so priredili še kratek kulturni program. Bili smo zadovoljni in ponosni na naše mlade borce, graditelje lepše bodočnosti.

No, in kaj so sedaj »skuhale« te mlade glavice?

Povabili so 25 pionirjev naših delavcev za en teden na zimske počitnice v njihovo vas. Presenetila nas je ideja, posebno še, ker so nam poznane njihove skromne razmere.

Skoraj v zadrego nas spravljajo. Toda njihove velikodušnosti ne smemo zavrniti. Zbrali bomo to skupino otrok in jih 25. januarja poslali v goste. Kako se bodo naši pionirji počutili pri njih, pa nam naj sami pišejo. Mi smo prepričani, da dobro. Tudi pionirji zagotavljajo, da bodo vsestransko skrbeli za svoje nove prijatelje.

Pridnost in požrtvovalnost naših varovancev nas navdušuje. Veseli smo, da se tako trudijo in iščejo možnosti za zbližanje in pridobitev zaupanja. Niti najmanj ne dvomimo, da bo marsikateri sedanji pionir postal dober član našega kolektiva. Pionirskemu odredu želimo povsod mnogo uspehov in še tesnejšega sodelovanja z nami.

Mila

Ravenčani na ekskurziji

Že dolgo je bilo govora o tem, da gredo DS, UO in IO sindikalne podružnice gradbišča na ekskurzijo. Sanje so se torej končno uresničile. Povedal vam bom kar po domače, saj nisem novinar.

V jutru dne 9. januarja se je torej naš »bataljon« odpravil na pot. Prva postaja Velenje. Šef nam je na kratko orisal razvoj mesta. Čudovito, stavbe v Velenju so zrasle iz tal kot gobe v gozdu. Druga poleg druge stoje kot stražarji, med njimi pa se vije široka ulica z neonsko razsvetljavo. Posebno pozornost je vzbudila stolpnica z montažnimi ploščami in trg.

Toda pot je šla dalje. Ustavili smo se v Šoštanju, kjer smo si ogledali TERMOELEKTRARNO in seveda, kar je nas najbolj zanimalo, objekte, ki jih gradi naše podjetje. Največ pozornosti smo tokrat posvečali gradnji hladilnika.

Nato smo prišli v Celje in se oglasili na gradbenem vodstvu »Gradis«, kjer smo bili pred nekaj dnevi najavljeni. Tov. Zupančič nas je vodil in ogledali smo si most čez Savinjo in gradnjo stavb.

Naš plan pa še ni bil izčrpan. Zopet smo se napotili naprej proti Mariboru. Oglasili smo se na stavbišču in pregledali gradnjo skladišča in še drugo.

No, in zadnja točka našega programa, ki je bil tudi nekak zaključek ekskurzije — ogledati smo si želeli še dom na Pohorju. Večina naše skupine, se je z vzpenjačo prvič vozila. Videti sicer ni bilo dosti, ker nas je kaj kmalu zajela gosta tek, ko se vzpenja više inenenen-, megla. Vendar pa ima človek prijeten občutek, ko se vzpenja više in više. Na Pohorju je bilo več snega kot pa v dolini. Na poti do koče smo kmalu zaslišali godbo Avsenika in vedeli smo, da nas upravnik že pričakuje. Sama ne najdem besed za opis idile, ki se je pokazala. Sredi dreves, na katerih se je lesketal sneg, se je pokazala majhna hišica, ki si jo komaj videl. Imela sem vtis, da se nahajam v pravljični deželi in ko bom potrkal, se bo prikazala iz hišice grda čarovnica. Toda v resnici je bilo vse drugače. Pričakoval nas je prijazen in gostoljuben upravnik počitniškega doma. Takrat sem se tudi zdramila, se znašla spet v sedanjosti. Kakor po navadi prijetne urice kaj hitro minejo — urca teče nič ne reče — se je moral naš bataljon hočeš-nočeš dvigniti. Zapustili smo kočo ter stopili v snežni vihar ki je medtem zajel vso pokrajino.

V Mariboru smo naše Mariborčane spravili na varno, Ravenčani pa smo odšli z avtom naprej. Kmalu pa smo spoznali, da imamo pred seboj težko pot. Cesta je bila poledenela in občutili smo, kako nas je zanašalo. Ker nas je bilo malo, smo se s pesmijo hrabrili. Na klancu v Ožbaltu, kjer gradi podjetje »Tehnogradnja« nas je ustavil nek tovornjak ki si je montiral verige, tudi naš avto je bil bos, in ni mogel nikamor. Jasno, da tudi naš avtobus nismo spravili več z mesta. Šofer se je trudil, a vse zaman. Kaj storiti? Vsi ven in pomagati — horuk in ho-ruk, bili pa smo na tako poledenelem delu cestišča, da smo avtobus porivali enkrat na levo, zopet na desno. Sami pa smo padali ko klade — smešno kaj ne — (pozor — ne od vina), saj je bila zadeva precej bolj resna, kajti na leiv strani smo imeli Dravo in dostikrat se nam je avto postavil kar čez cesto. Da bi se pa šli kopat — no hvala lepa — raje še počakamo nekaj mesecev.

Ponavadi ima vsaka pravljica srečen konec in tako se bo tudi moje pripovedovanje srečno končalo. Na pomoč nam je prišel vlačilec, ki je najprej potegnil tovornjaka na vrh, potem pa še naše vozilo. Spet smo lahko vstopili, zasedli mesta — tokrat vsi zadaj zaradi teže — in počasi nadaljevali pot. Tako smo prispeli vsi zdravi s celimi kostmi na Ravne v času, ko so Mariborčani že zdavnaj smrčali.

Bilo je lepo, dosti smo si ogledali in ponosni smo, da lahko rečemo »GRADISOVCI SMO«.

Obenem pa, čeprav morebiti že pozno — želim vsem na direkciji, vsem kolektivom ostalih gradbišč in vsem članom našega kolektiva srečno in uspehov polno leto 1960.

-ida-

»Dedek Mraz, kako te imam rada«, je dejala mala Tatianca Žigonova ljubljanskemu Dedku Mrazu. — Dedek Mraz je razveselil tudi ravenske otroke

Nepremišljenost pa taka!

Vsi smo se veselili, da bo drugi hladilni stolp TE Šoštanj dograjen brez težje nesreče, čeprav je bil to eden najtežjih objektov v letu 1959. Pa ni bilo tako.

V nedeljo dne 20. 12. 1959. je prišlo do nesreče, ki bi kmalu stala življenje marljivega delavca in bi namesto tradicionalne smrekice na hladilniku zaplapolala črna zastava, namesto »likofa« pa bi bil pogreb.

Kako je prišlo do nesreče?

Trije delavci, med katerimi je bil ponesrečeni Franjo Jurič, so pripravljali in nakladali na stavbno dvigalo opaž za zaključni betonski venec 65 m visokega hladilnika. Ko je bil ves opaž naložen na dvigalo in dvignjen, so tudi ti trije delavci dobil nalog, naj pridejo na vrh stolpa, da bodo pomagali pri urejanju opaža.

Naročilo je slišal tudi strojnik dvigala in vsem trem predlagal, naj ne hodijo po stopnicah (ki jih je do vrha preko 300) češ, da jih bo peljal z dvigalom.

Po krajšem pomenku so res stopili na plato dvigala, signalist pa je zaprl vrata in dal signal za dviganje. Strojnik je vključil vitlo in plato, na katerem so stali delavci, se je pričelo dvigati. Že so bili 60 m visoko, ko se je dvigalo iz neznanega vzroka ustavilo. Plato je začelo zaradi lastne teže in obremenitve z veliko hitrostjo brzeti po jašku navzdol. V višini približno 30 m pa je strojnik zavrl vitlo da se je dvigalo sukovito ustavilo. Pri tem pa so delavci, ki so stali na platoju, izgubili ravnotežje. Eden od njih, Franjo Jurič, je padel tako, da mu je glava prišla med plato in prečni tram ogrodja dvigala. Medtem je strojnik spet vključil vitlo in plato je pritisnilo ponesrečenega, ki se je medtem hotel rešiti tako, da mu je poškodovalo glavo in zdrobilo rebra, ki so se zadrla v pljuča in mu jih raztrgala.

Prisotni so bili toliko prisebni, da so takoj spoznali, kakšne posledice ima njihovo brezglavo ravnanje ter pričeli reševati, kar se je sploh rešiti dalo.

Strojnik je spustil plato do najnižje točke, ostali pa so prijeli ponesrečenega in ga odnesli v bližnji prostor, kjer mu je zdravnik takoj nudil prvo pomoč in odredil prevoz v celjsko bolnišnico.

Ponesrečeni je bil še isti dan operiran. Operacija je bila uspešna in je sedaj že izven nevarnosti. Posledica nesreče bo Juričeva stalno zmanjšana delovna sposobnost.

Organi inšpektorata dela in tajništva za notranje zadeve so takoj pričeli s preiskavo na hladilnem stolpu. Ugotovili so, da je bil mehanizem dvigala brezhiben in da je do nesreče prišlo po krivdi strojnika. Velik del krivde nosi tudi signalist, ki je kljub poznavanju predpisov dal signal za dviganje ljudi. Tudi delavci niso brez krivde, ker so dobro vedeli, da je dvigalo samo za prevoz materiala.

Za nespoštovanja predpisov in obstoječega reda na stavbišču je bil Franjo Jurič ob nesreči že preveč kaznovan, vsi ostali pa se bodo morali zato vsak po svoji udeležbi pri nesreči in stopnji odgovornosti glede na delovno mesto zagovarjati pred sodiščem.

Š. J.

DEDEK MRAZ vsaj trikrat na leto...

Tako bi dejal marsikdo izmed naših najmlajših. Žal je Dedek Mraz že za nami in ostali so le lepi spomini. Koliko radosti in veselja smo sami občutili ob pogledu na vesele obraze in pričakovanja naših otrok. Ta je dobil avto, drugi vlak, punčko, skratka tisoč želja se je uresničilo. Danih je bilo tudi tisoč obljub, da bodo pridni, da bodo ubogali mamico in ateka, da se bodo pridno učili...

Tudi uredništvo »Gradisovega vestnika« je prejelo nekaj pisem in želja, katere pa so bile le delno uresničene.

Skoraj po vseh edinicah so podružnice organizirale prihod Dedka Mraza, nekje bolj slovesno drugje manj, skratka, osrečili smo preko 1.500 naših otrok. Tako je sindikalna podružnica gradbenega vodstva Ljubljana obdarila 239 otrok, Celje 366, Jesenice 140 in tako dalje. Za Dedka Mraza so največ prispevale sindikalne podružnice Celje 233.000 dinarjev, Ljubljana 149.00, vse skupaj pa čez 1.200.000 dinarjev.

No, pa poglejmo, kaj nam pišejo iz naših edinic. Tako nam je tov. Adela iz Raven na Koroškem poslala naslednje pismo:

L. C.

*

Dedek Mraz je prišel tudi med nas. Sindikalna podružnica gradbišča je kot vsako leto tudi letos obdarila svoje malčke. Več kot 60 obrazkov je vprašujoče gledalo na oder, na blesteča se drevesca. Tudi je bilo med njimi precej odraslih, kaj menite, dragi bralci, ali so tudi ti kaj pričakovali? Dvomim, da so bili sploh tako pridni.

Za uvod sta Viktorija in Marija Simon zaigrali odlomek iz pravljice »Sneguljčica«. Drago Lang pa je zaigral na harmoniki »Palčkovo koračnico«. Ob spremljavi lahkih akordov je Dedek Mraz počasi prišel na oder. Na drevescih so se iskrile iskrice in v dvorani je v trenutku zavladala tišina. Oči so se pričakujoče uprle vanj. Le tu in tam je zabliskala solzica v očeh, lahko zdrsela po ličkih in zaslišalo se je ihtenje otroka — kot vse kaže, ga je bilo strah Dedka, ki je bil oblečen v topel kožuh in imel brke ter dolgo bradó.

Toda naš Dedek je vse lepo pozdravil in otroke po vrstnem redu klical k sebi, se z vsakim lepo pogovarjal in ga obdaril. Tako so otroci srečni z vrečko v roki zapustili oder, naš Dedek pa se je, ko so bila darila razdeljena, prisrčno poslovil in obljubil, da pride prihodnje leto spet, seveda le, če bodo pridni.

AS

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani. — Izhaja mesečno.

drobne vesti

Prav tako so na tem sestanku razpravljali o perspektivnem planu gradbišča ter predvidevajo, da bodo letos izvršili za nekaj preko 200 milijonov gradbenih del. Odprli bodo nov sektor v Medvodah in poleg tega še predvidevajo gradnjo 100 stanovanj.

Dne 8. januarja se je na gradbišču prvič sestal delavski svet, ki je razpravljal o pravilniku o delovnih razmerjih. Izvolili so tudi razne komisije in začasno kooptirali v delavski svet nekaj novih članov ter se dogovorili glede zimskega dopusta. V komisijo za zadružno gradnjo so bili izvoljeni: Berto Lenardič, Pavel Krašna ter šef gradbišča tov. Tinta.

■ **Ravne na Koroškem** — Tudi v Ravnah je delavski svet razpravljal o perspektivnem planu za leto 1960. Zelo podrobno pa so govorili o lastnih investicajah in zadružni gradnji. V letu 1960 bodo uredili tudi naselje. Razveseljivo je tudi, da so razpravljali o Gradisovem vestniku, ki je, kot sami pravijo, edina vez med edinicami in drugimi političnimi organizacijami podjetja. Sklenili so, da bodo v bodoče stalno dopisovali in upamo, da bodo obljubo tudi držali.

Člani delavskega sveta so imeli tudi mnogo pripomb na osnutek pravilnika o delovnih razmerjih, predvsem glede nagrajevanja in nadurnega dela.

■ **Centralni obrati Maribor** — Sindikalna podružnica je na zadnji seji sklenila, da bo občni zbor sindikalne podružnice februarja. Na poročilo se že mesec dni temeljito pripravljajo. Razpravljali so tudi o nagrajevanju in glede odhoda nekaterih tovarišev iz podjetja.

■ **Celje** — Sindikalna podružnica je za nedoletnega otroka ponesrečenega Ivana Stanka zbrala 104.000 din ter navedeni znesek vložila na ime otroka v hranilno knjižico Narodne banke v Varaždinu.

Občni zbor sindikalne podružnice bo takoj po zaključnem računu gradbenega vodstva. Zanj bodo izvolili delegate. Po posameznih sektorjih že prirejajo sestanke v ta namen.

Razpravljali so tudi o sklepih partijske konference ter sklenili, da se bodo vseh sklepov v celoti držali in jih tudi uresničevali.

■ **Obrat gradbenih polizdelkov Ljubljana** — Nedavno so se sestali odborniki sindikalne podružnice in člani občinskega sindikalnega sveta Moste. Predvsem so ugotovili razveseljivo dejstvo, da so se odnosi med upravo in sindikalno podružnico temeljito izboljšali. Govorili so tudi o mladinski organizaciji, ki je še vedno pasivna. Žal še nimajo primernih prostorov, kar bo rešeno šele z gradnjo novega upravnega poslopja.

■ **Centralni obrati** — Na skupni seji delavskih svetov CO Maribor in CO Ljubljana so razpravljali o tričetrtletni bilanci. Iz obširne obravnave je razvidno, da se je produktivnost dela dvigala v primeru s tričetrtletjem v letu 1958 za 13,4 %. Po posameznih obratih pa se je proizvodnost dvignila v povprečju, in sicer: Ljubljana 21,3 %; avtopark 13,8 %, CO Maribor 5,4 %.

NAŠ GLAVNI INŽENIR ING. ALFRED PETELN

Diplomiral je maja 1938 in je bil pred vojno zaposlen pri gradbenem podjetju ing. Umeka, potem pa kot univerzitetni asistent pri prof. Kasalu od leta 1940 do 1941. Med vojno je bil interniran. Po vojni je delal do jeseni 1947 pri Elektrozapadu potem pa vse do danes pri Gradisu. Bil je šef gradbišča hidrocentrale Medvode, nato nekaj časa šef gradbišča avtomobilske ceste v Grosupljem. Potem pa je bil prestavljen v centralo za glavnega inženirja, kjer je še danes.

»AKCIJA X«

Nočni pohod po naših gradbiščih v Ljubljani in Mariboru. — Kako je zavarovano naše premoženje ponoči, ko delo počiva, ko veter tuli okrog vogalov in pritiska mraz, da reže do kosti? — Električni računski stroj se skrivnostno preseli na omaro v drugo pisarno, zapiski o situaciji pa izginejo v žepu dežnega plašča. — Čuvaj z nasajenim bajonetom. — Državna zastava in spanje pravičnega. — Nočni strahovi odkrivajo, da na gradbišču v Gerbičevi ulici poldrug mesec niso spremljali plana. — Mož, ki je oropal mesto v družbi čuvaja gradbišča v Gospodinjski ulici ...

Zjutraj 18. januarja me je čakalo na mizi v pisarni nenavadno sporočilo: »Danes ob 21. uri bo akcija X. Dobite se v pisarni Ilirije. Mila«.

Ob devetih zvečer sva našla z našim uredникom Lojzetom Cepušem ob točilni mizi že našega tehničnega direktorja ing. Jožeta Uršiča in Draga Mandeljca iz ljubljanskega gradbenega vodstva. Tam se je motal tudi »mož v usnjenem plašču« — fotoreporter Jerala s flesh kamero. Ob vročem čaju smo sestavili načrt: najprej v samska domova, dokler so ljudje še budni, potlej pa na gradbišča. Direktor je sedel za krmilo avtomobila, drugi pa

Malo moraš tudi »mrkniti«, je dejal tale čuvaj gadbišča preskrbovalnega centra v Šiški

smo se stlačili vanj, kajti v suknjah smo bili debeli kot polhi.

Odbrzel smo v gosto meglo. Akcija X se je začela. Kazalci na uri so kazali 21,20.

Vrata v vajeniški dom so bila še odklenjena. Po dnevnem redu bi morali biti ob devetih že vsi vajenci v postelji. Toda naleteli smo, da sta upravnik in vzgojitelj prav tisti večer tudi priredila »akcijo«. Pregledala sta vse sobe ter ugotavljala okvare pohištva in zidov. V sobi 38 n. pr. sta ugotovila manjše okvare omare. V sobi št. 21 je bila prav tako poškodovana omara, vendar do takrat še niso mogli ugotoviti, kdo jo je poškodoval. V sobi št. 25 je bil s črnilom polit prt, mizo so rezali z nožem in tudi omara je bila laže poškodovana. Omare poškodujejo največkrat zato, ker izgube ključ in jih potem z nožem odpirajo.

Večina vajencev je še bedela. »Morajo se še učiti«, je dejal upravnik Maks Mlakar. »Dnevni red je tako natrpan, da se morajo včasih učiti tudi ponoči.«

Dnevne sobe pa so bile že zaklenjene. Televizor še ne deluje, ker še niso montirali antene.

»Kje imaš Gradisov vestnik?«, je spraševal nekdo na hodniku. Postali smo pozorni.

»Zakaj pa potrebuješ Gradisov vestnik,«

»Dele ga ...«

Gradisov vestnik je izšel dva dni pred novim letom — v vajeniškem domu so ga delili šele 18. januarja. Vajeniški dom pa je v Ljubljani, od centrale do njega je četrt ure hoda ...

Ko smo odhajali, je bil dom že zaklenjen.

Samski dom v Savskem naselju. Duh po zatohlem. Upravnik je bil bolan. Potrkali smo na ena izmed vrat na moški strani. Peternel je bil že v postelji. Na mizi kuhalnik, nekaj mleka, kava.

»Si kuhate sami?«

»Ne, sosed je nekaj bolan pa si kuha čaja. Sicer pa v Gradisovi menzi ni kaj dobička s tisto hrano. Stane prav toliko kot kje drugje. S stanovanjem sem pa zadovoljen. Veliko sem na terenu, stanovanje pa moram vseeno plačati, sicer bi posteljo oddali drugemu. No, saj ni drago. Prej je stalo 800 dinarjev, sedaj plačamo pa po tisoč dinarjev na mesec.«

Čeprav je ta samski dom na las podoben onemu, v katerem žive vajenci, je med njima velika razlika. S snago se ne morejo ravno pohvaliti, niti po hodnikih, še manj pa po sobah. Res smo ga obiskali ponoči in da je podnevi v sobah verjetno boljši red, vendar bi morali stanovalci le bolj paziti nase, če ne že na dom, ki je najsodobneje urejen. No, dnevna soba je bila tudi tu zaklenjena. V neki sobi pa so igrali karte.

Stolpnice v Savski koloniji. Obšli smo že vse gradbišče, o čuvaju pa ne duha ne sluha. Nenadoma se zakadi v nas velik črn nemški ovčar.

»Derna, Derna! Pridi sem!«, se je oglasil čuvaj iz neke barake in že se je prikazal na vratih.

Nočni čuvaj Djuro Dujić je kot vsi drugi na naših gradbiščih zaposlen pri podjetju za čuvanje ljudskega premoženja »Varnost«, Ljubljana, Mestni trg 10. Tako nam je s polnim naslovom povedal ta čuvaj. Vsako noč ga pridejo po njegov izjavi dvakrat kontrolirat.

»In kakšna je vaša naloga?«

»Od časa do časa moram obiti vse gradbišče ter paziti, da kdo ne bi kaj izmaknil. Doslej še nisem imel kakšnih neprilik.«

Gradbišče vajeniške šole splošnih strok za Bežigradom je bilo pusto in prazno. Z lahkoto smo sneli zatič na vratih in se sprehajali po gradbišču. Vrata barake, v kateri so pisarne, so bila odprta. Tudi ključe od pisarn smo našli po izkušnjah, kam ključ ponavadi daš, če zaupaš. V eni izmed pisarn je bil na mizi električni računski stroj, predali v drugi mizi so bili odklenjeni in v njih polno načrtov. No, z njimi si ne bi kdo ve kaj pomagal. Na mizi pa je bil zapisek o situaciji. Prijela nas je budomušnost pa smo računski stroj zanesli v drugo pisarno in ga skrili na omaro ter pokrili s časopisnim papirjem. Tiste zapiske o situacijah smo pa spravili v dežni plašč, ki je visel ob vratih.

Seveda smo ves čas močno razgrajali in vpili po gradbišču, prižigali luči, da bi se moral še kralj Matjaž prebuditi. Pa se ni — ker ga na gradbišču sploh ni bilo. O čuvaju ne duha ne sluha. Najbrž se je grel v kakšni gostilni, ali je bilo pa kaj drugega vmes. Skratka, to gradbišče bi tisto noč lahko do kraja obrali.

Pa smo imeli tudi mi slabo vest, da ne bi morda čuvaj, ko bi se vrnil ali pa uslužbenci zjutraj, ko bi pogrešili računski stroj, ne alarmirali Ljudske milice. Tovariš Mandeljc je prevzel naše nalogo, da jih bo zjutraj takoj obvestil — s primernim posvetilom seveda — o našem nočnem podvigu, da ne bi imeli še kakšnih drugih preglavic z Ljudsko milico. V neki pisarni smo staknili celo knjigo, kamor čuvaj vpisuje kontrole in v kakšnem stanju je prevzel varstvo nad gradbiščem. Tovariš Mandeljc je naš obisk ovekovečil v knjigi s svojim podpisom in s pripombo: »Ni v redu.« Ura je bila 22,35.

Na gradbišče PBM v Šiški smo prispeli ob 22,50. Tudi tu morali obresti vse gradbišče, da smo našli, kam se je zabarikadiral nočni čuvaj. Našli smo ga v baraki, ko je slonel na peči.

Tisti večer je bil šele drugič v službi. Doma je iz Tomišlja in je bil prej kmetijski delavec. Cirkularka mu je porezala prste na levi roki.

»Kakšna je vaša naloga tukaj?«

»Rekli so, da moram paziti na gradbišče.«

»Ali vam je kdo od Gradisa povedal, na kaj morate posebno paziti?«

»Od Gradisa nisem nikogar videl«.

»Kako pa ste vedeli, da morate priti sem?«

»Povedali so mi na Mestnem trgu pri podjetju, kam naj grem.«

»Kako ste pa vedeli, v katerem prostoru se lahko zadržujete?«

»Tudi to so mi povedali na Mestnem trgu. Dejali so, da je tu peč in da si lahko kurim. Tudi drva, da bom našel.«

»Ali imate telefon?«

»Nimam. Tudi ključa nimam od pisarne.«

»Kaj bi storili, če bi na primer gorelo?«

»Poklical bi najbližjega, ki tu stanuje ali pa koga na cesti.«

»Imate morda tudi tu knjigo?« Mislili smo na kontrolno knjigo čuvajev.

»Imam: Mož, ki je oropal mesto.« Detektivski roman je ležal na klopi . .«

Akcija se nadaljuje. Peš smo se podali na gradbišče preskrbovalnega centra, ki ga gradimo v bližini. Tudi tu smo morali precej dolgo iskati čuvaja. Spal je, čeprav je imel psa. Tudi psu se ni hotelo po tistem mrazu laziti okoli. Bil je še ves dremoten.

»Veste, to morate razumeti. Človek mora ponoči tudi malo mrknit. Šestnajst ur sem tu. Zjutraj ob sedmih se odpeljem s tovornim vlakom v Velike Lašče in sem šele okrog desetih doma. Potlej je doma še kakšen opravek, drugi dan pa spet v službo. Delam že štiri mesece, telefona nimam, paziti moram pa najbolj na les, da mi ga delavci iz barake ne pokurijo. Kontrolirat me pa pridejo, le knjige nimam. Plačajo me še kar dobro. Dvanajst in pol tisoč zaslužim mesečno.« Tudi drugod so nam čuvaji pripovedovali o

Trije udeleženci »akcije X« v Ljubljani: Drago Mandeljc, ing. Jože Uršič in Lojze Cepuš, ki si je prav takrat ogledoval, iz katerega dimnika se kadi, da bi našli čuvaja in ne on nas

približno enake plači. V vseh straniščih je na vso moč tekla voda. Odprli so jo, da cevi ne bi zamrznile. Ali jo je steklo tiste noči!

Po našem odhodu se je še sam podal na obhod gradbišča. Pes »Cigo«, ki se je medtem tudi prebudil, pa je bevskal za nami...

Imeli smo smolo. Tudi na gradbišču stanovanjskih blokov v Gospodinjski ulici smo obredli vse gradbišče, preden se je zasvetila luč v eni izmed kleti. Komaj smo našli vhod. No, ta niti ni mogel spati, saj ni imel nit prostora, kamor bi dobro sedel. Klet, sredi nje pločevinasta peč z dolgimi cevmi in ob njej nočni čuvaj, ki se zaman trudi, da bi segrel velike kleti, kjer vleče na vse konce. Ura je bila že pol polnoči, ko smo ga zmotili pri nakladanju v peč. Že osem mesecev je v službi na tem gradbišču in se doslej ni še nič posebnega zgodilo, je pripovedoval. Svetlo pa je bilo v tej klet kot podnevi, saj je gorela najmanj 500 svečna žarnica. Tudi drugod niso bile dosti manjše.

No, v Gerbičevi ulici nas je čuvaj slišal in prišel na vrata. Ta ima še najudobnejše od vseh kar smo jih tisto noč videli. Odkazali so mu prostor namreč v pisarni gradbišča. Pri roki ima telefon, na toplem je in lahko udobno sede. Nočni čuvaj je star možiček, na glavi je nosil naušnice, da mu ušesa ne bo ozebla.

»Jaz tudi čez dan pazim, ker blizu stanujem. Najbolj moram paziti na otroke posebne vrste. Spomladi nekoč so mi povedali, da so trije fantje vzeli neko desko. V resnici jo je pa neka ženska pobrala, da bi si popravila svinjak.«

Na steni je visel »rokovnik«, ki si ga je posebno tovariš Uršič podrobno ogledal.

»Ni, ne vodijo evidence! Izpolnitve plana za ves december ni vnesel.«

»Saj te dni niso delali«, je ugovarjal tovariš Mandeljc.

»To je vseeno, kje pa je že december!«

Ko smo sedli v avto, je pa še on »mrknil«. Akumulator se je izpraznil. Trije smo krepko porinili, pa je le vžgal, da smo se srečno prepeljali na gradbišče na Titovo cesto. Nikjer nismo našli žive duše. V baraki ob Tomšičevi ulici je gorela karbidovka. Za njo so uredili celo garažo, saj je bilo tam nekaj kamionov in avtomobilov, v kleti nekje je gorela močna luč, vendar nismo našli vhoda v klet in tudi na klicanje se ni nihče oglasil. V pritličju pa je bilo zloženih kakih deset kamionskih gum. Kdo ve čigavih. Morda tudi naših.

»Zdi se mi, da tega gradbišča nismo dali v varstvo temu podjetju. To bom moral jutri pogledati,« je dejal tovariš Mandeljc.

Skratka, nič. Spet smo se zbasali v avtomobil in jo mahali v betonarno. Tam imamo svojega čuvaja. Našli smo ga ko je prav zaklepal neka vrata. Zares čudna pojava. V kožuhu, čez rame pa mu je visela lesena puška, pravzaprav le kos lesa, na katerega je privezal bajonet. Od daleč je ne bi ločil. Zanj je tudi to dovolj.

»Veste, sem imel težave.« Glas mu je podrhteval, ker je direktorja in Mandeljca poznal. »Nekoč sta me ustavila dva moška. Slišita tule nimata kaj iskati. Najbolje bo, če lepo gresta od tod. Pa se nista dala zlepa. Eden izmed njiju je skočil in me podrl na tla... Od takrat nosim tole puško...«

V delavnicah je bila še luč, kazalci na uri pa so se pomikali že proti eni.

»Tri je še delajo.« je pojasnjeval čuvaj Miha. »Cev je počila, pa jo popravljajo.«

»Že od treh popoldne se ubadamo z njo. Ne moremo popraviti. Morali bi jo zavariti, toda kotlarna še dela in so cevi mokre. Poskusili jih bomo oviti z gumo, pa ne vemo če bo držalo. Dolgo najbrž ne...«

In končno še Centralni obrati. Tudi tu imamo svojega čuvaja.

Precej je zaropotalo, ko smo odprli železna vrata. Nič se ni zganilo. Končno smo prebudili vratarja. Na mizo je zložil državno zastavo, jo pokril z robcem, in še neko staro odejo ali kaj je imel na mizi. Za hrbet pa si je postavil električno peč.

»Kje pa je čuvaj?«

»Ne vem, doli nekje mora biti.«

Hodili smo po dvoriščih, mencali, ker nas je že močno zeblo, vendar nikjer nobene luči, nobena vrata niso bila odprta.

»Končno smo le dobili nekoga, ki je na obhodu.« smo si zadovoljno dejali. »Ne bomo ga iskali, saj ga morda niti ne bi našli, ker bi se lahko zgodilo, da bi hodil vedno za njim in bi se zgrešili.«

Vratar se je medtem že predramil in nam povedal, da nočnega čuvaja sploh ni in da ga on zamenjuje, da ima uro, s katero mora vsaki dve uri obiti vse obrate.

Dobro nas je potegnil!

V Mariboru sta Gajšt in Zajšek doživlja na nočnem pohodu podobne stvari. Ko sta prišla na stanovanjski blok v Krekovi ulici, je bil čuvaj ravno na obhodu.

Na tej sliki smo vsi udeleženci nočne akcije, razen fotoreporterja, seveda, na skrajni desni pa je čuvaj stanovanjskih blokov v Gospodinjski ulici. Bil je v kleti, ki se ni dala ugreti

Stavbe iz pepela, slame, žlindre, papirja...

V letošnjem letu in bližnji prihodnosti bo naše tržišče bogato založeno z vrsto novih gradbenih materialov, ki bodo uspešno dopolnjevali in konkurirali klasičnim materialom.

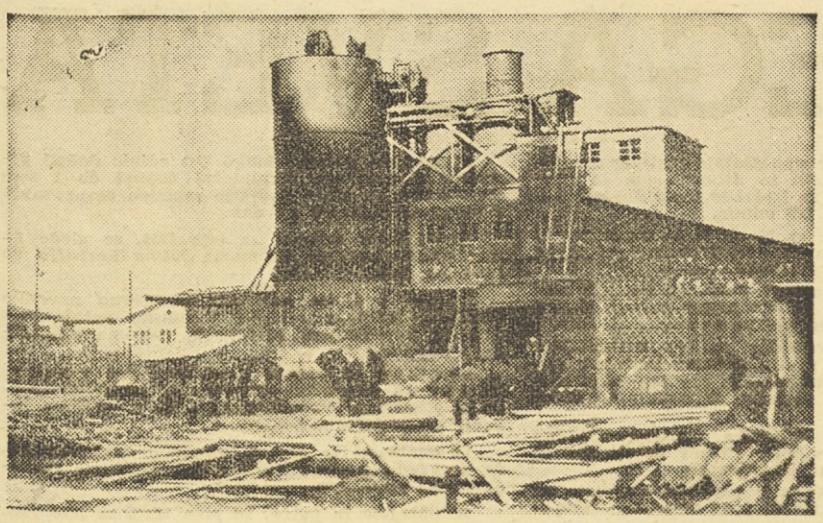

Pogled na glavni objekt nove tovarne za proizvodnjo elektrofoltrskih zidakov v Šoštanju, ki je začela prva v naši državi izdelovati take zidake

Prekleti dim! Hudič naj ga vzame!

Star, suhljat kmet je počasi zravnal hrbet, sključen nad ročici pluga, in uprl pogled, poln onemoglega sovraštva, v orjaški dimnik bližnje tovarne. Iz dimnika so se neprestano valili temni oblaki gostega dima. Potem se je dim počasi sesedal na njive, gozdove, vasi. Usmrajeval je zrak in zastrupljal vso okolico.

To je bilo pred dvema ali tremi desetletji....

Potem so nekega dne izumili električne filtre. Zdaj dim ni bil več tolikšna nadlega. Ustavljal se je pod filtri in se sesedal v obliki prahu. Toda ta prah je postal nova nadloga. Nadloga za tovarne. Le kam z njim? Metali so ga v reke, vozili na velika tovarniška smetišča ali kako drugače odstranjevali iz tovarn. Dokler...

Dokler niso na lepem ugotovili, da bi bil ta pepel prav uporaben v gradbeni industriji. To so že pred leti potuhtali v ZDA. Elektrofiltrski pepel so začeli dodajati cementu. Rezultati so bili presenetljivi. Zgradbe iz takšne mešanice, zlasti jezovi hiroelektrarn, so bili znatno trdnejši kot iz navadnega cementa.

LETOS PRVI ZIDAKI IZ PEPELA

Tudi pri nas so že pred leti začeli proučevati elektrofiltrski pepel. Po temeljitih raziskavah so v Zavodu za raziskavo materiala v Ljubljani ugotovili da bomo iz tega pepela lahko dobili odlične nove zidake.

Letos so besede postale stvarnost. Dobili bomo prve elektrofiltrske zidake v Jugoslaviji. Ogromne količine pepela, s katerim smo dolga leta zastrupljali Savo in velenjsko jezero, bodo postale glavna surovina za novi gradbeni material.

V Šoštanju in Trbovljah bomo dobili prvi tovarni za takšne zidake. V obeh naseljih sta namreč tudi največja »dobavitelja« elektrofiltrskega pepela — naši orjaški termoelektrarni. V Šoštanju so že precej prehiteli Trboveljčane. Gradnja nove tovarne zidakov je že skoraj povsem zaključena, čakajo le še na uvoz nekaterih strojev. Zelo verjetno je, da bo poskusna proizvodnja v Šoštanju stekla že februarja, dočim se bo to zgodilo v Trbovljah šele poleti.

— Kakšne so prednosti teh novih zidakov, vas zanima? Direktor gradbenega podjetja »Gradbenik«, ki bo v Šoštanju izdelovalo te zidake, tovariš Kompan, je za hip potehtal v roki prototip novega zidaka.

— Hja, prednosti je kar precej. Novi zidak je od klasičnega precej lažji. Takole za dobro tretjino. Vrh tega je znatno trdnejši. Povprečna opeka prenese okoli 150 kg pritiska na kvadratni centimeter, novi zidak pa kar 250 kg! Zato bo ta zidak močno prikladen za zidavo stolpnic. Pa še tole: mešanico, iz katere bomo izdelovali nove zidake, bo moč uporabiti tudi kot malto, ne da bi bilo treba dodajati pesek. Mešanico bodo na gradbišču enostavno polili z vodo — in že bo »malta« pripravljena.

Potem je stekel pogovor še o marsikateri podrobnosti. Ne bo odveč povedati, da je takšen zidak hitro »ustvarjen«, prej ko v 24 urah. Kolikšen napredek v primerjavi z navadno opeko! Zato bo tudi proizvodnja znatno večja kot v velikih opekarnah. Letos bo dal Šoštanj nad 20 milijonov opečnih enot, Trbovlje prihodnje leto prav toliko. V nekaj letih bo moč proizvodnjo obeh tovarn še podvojiti.

— Še to je važno, je ob slovesu dejal direktor Kompan. Celo tovarno smo zgradili in opremili z domačim materialom. Uvoženi stroji predstavljajo komaj 8% investicijske vrednosti.

»LES« IZ SLAME IN PAPIRJA

Če se elektrofiltrski zidak lahko pobaha s svojevrstnim »rekordom«, namreč s tem, da je ustvarjen iz pepela, apna in azbestne halde, potem je prav takšen »rekorder« tudi stramit. Le-ta je narejen iz slame, papirja in lepila.

Prve dni januarja je v »Izolirki« zaropotal popolnoma nov stroj. Stroj, kakršnih je po celi Evropi komaj 41. V »Izolirki« imajo zdaj dvainštiridesetega. Pripeljali so ga iz Švedske. Ta svojevrstna naprava naredi lesu podoben material iz slame, papirja in lepila. Na eni strani tlačijo v stroj slamo, na drugi papir, zraven pa še lepilo. Iz stroja pa počasi leze stremit. Okoli 5 mm debela in 120 cm široka plast, ki jo sekajo na poljubne dolžinske mere.

Kaj bomo s tem stramitom, Kakšne prednosti pa ima pred lesom? Za kaj bo uporaben v gradbeništvu? Na vsa vprašanja je odgovoril direktor »Izolirke«, tovariš Nanut.

— Stramit je nov material, ki bo imel pred lesom precej prednosti. Predvsem je od lesa lažji, odpornejši in negorljiv. Stramit samo tli. V njem se ne morejo zarediti zajedalci. Možno ga je hitro montirati. Zelo bo prikladen za predelne stene, za razne strope, za gradnjo montažnih hišic, raznih weekendov in podobno. Tudi cenejši bo od lesa, zlasti od dragih vrst.

In še nekaj drobnih zanimivosti o stramitu: letos ga bodo v »Izolirki« izdelali 60.000 m², naslednje leto pa že 100.000 m². Ko bodo ob stroju delali v dveh izmenah (stroju strežejo le 4 delavci!), se bo proizvodnja podvojila. Čeprav je začel stroj poskusno obratovati šele pred nekaj tedni, se za novi gradbeni material že danes močno zanimajo gradbena podjetja iz cele države. Enak stroj bodo letos montirali tudi v Zrenjaninu. To bosta trenutno edina proizvajalca stramita v naši državi.

RADOVEDNIM SOSEDOM BO OKLENKALO

Toda v »Izolirki« pripravljajo še marsikaj drugega za gradbeništvo, ne le stramit. V nekaj letih bo postala ta tovarna glavni proizvajalec novih gradbenih materialov, ki bodo omogočili še večji napredek v polmontažni in montažni gradnji.

Verjetno ste že večkrat slišali tisto o radovednih sosedih, ki nastavljajo uho na steno ali vrata, da bi slišali prepir zakoncev v sosednjem stanovanju. Zlobni jeziki celo trdijo, da lahko v modernih stavbah iz pritličja prisluškuješ prepirom v šestem nadstropju, ker je pač v sodobnih stavbah vse — »tako tenko«..

»Izolirka« bo že leta 1962 poslala na tržišče 4000 ton novega gradbenega materiala, ki bo vsem radovednim sosedam prekrižal račune. To bodo nove plošče iz mineralnih vlaken.

— Zavod za raziskavo materiala, je nadaljeval direktor Nanut, je te materiale že preizkusil. Nove plošče bomo izdelovali iz jeseniške žlindre. To bo odličen izolacijski material. Ko bomo tudi pri nas dobili izolacijske standarde, ki jih v tujini poznajo že dolga leta, se gradbeniki skoraj ne bodo mogli izogniti temu izolacijskemu materialu.

Za hip sem pomislil, kako lepo toplo bo v novih stavbah, ki bodo izolirane s tem materialom in koliko manj kurjave bodo stanovalci porabili, ko me je direktor Nanut presenetil z lepo ploščico rdeče barve.

— Tudi to bo eden novih materialov, ki jih pripravljamo. To bodo azbestno-vinilne ploščice. Nadomeščale bodo parket ...

Gotovo ste že kdaj videli parkete v sodobnih stavbah, morda v kakšnem filmu ali inozemski reviji. Lepi, gladki, bleščeči parketi v raznih barvah. Takšne bodo že čez dve leti delali v »Izolirki«. Poldrug milijon kvadratnih metrov letno. Tak parket bo trpežnejši od lesenega, znatno cenejši, lažji, brez zajedalcev. Laže ga bo čistiti, gospodinja ga bo lahko kar pomila s krpo.

— Posebna prednost tega nadomestka parketa, je zaključil tovariš Nanut pogovor, je v tem, da ga bomo lahko kombinirali s ploščami iz mineralnih vlaken. Azbestno-vinilna ploščica bo nalepljena na plošči iz mineralnega vlakna. To bo najidealnejši parket, lep in trpežen, zelo topel in obenem odlično zvočno in toplotno izolacijsko sredstvo. Lahko ga bodo položili kar na betonski pod, brez vmesnih slepih podov.

I. P.

Vajenci iz doma v Bavdkovi ulici ne igrajo radi šah. Tele smo komaj pripravili, da so se slikali. Če so to partijo tudi končali pa ne vemo, kajti bila je že pozna ura

Iz življenja ljubljanskih vajencev

Z malo truda boljši pogoji

Ljubljanski vajenci smo razdeljeni na več skupin, ker smo nekateri v šoli, drugi pa delamo na gradbiščih. Naj povem najprej nekaj besed o naši prehrani.

Zajtrkujemo na Šmartinski cesti v naši menzi. Zajtrkuje le tretjina vajencev, ker dela večina na oddaljenih delovnih mestih. Kosilo imamo v Iliriji, potem gremo v menzo na Šmartinski cesti po kruh. Od tam pa spet v samski dom v Bavdkovo ulico. Večerjo pa imamo spet v Iliriji. Vse to opravimo peš. Zgradili so novo menzo v naselju v Tomačevem, kjer bi tudi vajenci lahko dobivali hrano, saj je blizu doma in tudi lepo urejena.

Naše življenje v domu je zelo razgibano. Imamo vzgojitelja, ki poučuje tiste vajence, ki obiskujejo šolo. Drugi pa so imeli popoldne nekaj časa učne ure iz matematike, slovenščine in moralke. V prostem času igramo tudi šah, za katerega pa ni preveč zanimanja. S prostovoljnim delom smo si zgradili odbojkarsko igrišče. Podjetje nam je kupilo mizo za namizni tenis. Nekaj časa je bila v dnevni sobi v pritličju. Ker so razbili dve šipi, so mizo prestavili na balkon, kjer se pozimi zaradi mraza ne da igrati.

Naša sindikalna podružnica ima tudi nekaj knjig, ki si jih izposojamo ob sobotah. Knjižnica je slabo urejena in nimamo prave knjižne omare, ampak so knjige zložene kar v omari za športne rekvizite. Podjetje nam je kupilo tudi televizijski sprejemnik, pa čaka že dva meseca v pisarni na monterja, da bi postavil anteno. V našem domu je urejena tudi čitalnica, toda v njej so le stari časopisi. Večkrat na teden nam pregledajo sobe, kar opravita upravnik in vzgojitelj. Pri tem pregledu pa pride do bombardiranja postelj brez smodnika. Nekajkrat so pregledali tudi garderobne omarice, tudi čiščenje čevljev je pod nadzorom. Če si jih ne očistiš, plačaš sto dinarjev.

Ni dolgo tega, ko smo vajenci dobili od podjetja šolske potrebščine. Nekateri so dobili po osem zvezkov, drugi pa nobenega. No, tudi pozimi bi bilo treba poskrbeti za športno razvedrilo, morda s smučanjem in sankanjem. Morda bi se dalo urediti tako, da bi si vajenci lahko kje izposodili sanke in smuči. Seveda bi se morali glede tega povezati s kakšnim društvom Partizan.

Franc Horvat

Predstavljamo vam

FRANC RAKEF

je predsednik delavskega sveta ljubljanskega gradbenega vodstva, visokokvalificiran zidar. Rojen je bil 8. oktobra 1906 v Trzinu pri Domžalah. Izhaja iz delavske družine in se je po končani osnovni šoli zaposlil kot delavec pri ljubljanski stavbni družbi. Leta 1921 se je šel učit za zidarja, nato pa delal kot zidar pri raznih podjetjih v Ljubljani. Precej časa je bil brezposelen, ker se je že zgodaj uvrstil med aktivne delavske borce. Med vojno se je vključil v narodno osvobodilno gibanje in 1943. leta odšel v partizane. Po osvoboditvi je do leta 1948 delal pri Ljudski pravici nato pa pri Gradisu, kjer je še danes. Vseskozi je bil aktiven družbeni delavec in med prvimi udarniki v gradbeništvu.

JOŽE KAPELJ

je predsednik upravnega odbora ljubljanskega gradbenega vodstva. Rojen je bil 18. septembra 1905 v mali kraški vasi Neverke pri Pivki. V zgodnji mladosti je moral s trebuhom za kruhom, saj mu takratne razmere — ti kraji so bili 25 let pod Italijo — niso nudile dela na domači zemlji. Leta 1929 je skušal pobegniti v Francijo, pa ni uspel. Fašisti so ga ujeli in zaprli. Brž ko so ga izpustili, je prek italijanskih Tirol in prek meje pri Rakeku pribežal v Jugoslavijo. Zaposlil se je kot zidar pri raznih podjetjih, kjer je dočakal tudi njihovo združitev v Gradis. Leta 1946 je bil izvoljen za podpredsednika sindikalnega odbora podjetja Gradis. Potlej je opravljal razne funkcije v organih upravljanja in sindikata našega podjetja.

ING. ŠTEFAN MESARIČ

je bil rojen 13. novembra 1920 v Murski Soboti, kjer je dokončal nižjo gimnazijo, višjo in univerzo pa v Ljubljani. Med vojno je aktivno deloval za OF in bil zaprt ter interniran. Po osvoboditvi je deloval pri izgradnji ljudske oblasti v Pomurju ter bil referent agitpropa pri Mestnem odboru v Soboti, nato pa sekretar Mestnega odbora. Le-ta 1946 je dokončal študije na fakulteti in 20. novembra 1946 nastopil službo pri Gradisu na gradbišču vodogradbenega laboratorija v Ljubljani. Ob prvi nacionalizaciji je bil imenovan za upravnika nacionaliziranega podjetja Ljubljanske gradbene industrijske družbe. Spomladi 1947 je bil premeščen v Maribor za direktorja podjetja Konstruktor, od tam za direktorja gradbenega podjetja Lendava, ki je izvajalo investicijska dela za podjetje Nafta. Spomladi 1950 je prišel spet v Ljubljano na komisijo državne kontrole, kjer je vodil inšpektorat za gradbeništvo. V začetku 1951. leta pa je prišel spet h Gradisu in služboval na gradbiščih Litostroj, Jesenice, nekaj časa v konstrukcijskem oddelku centrale, nato na gradbišču Titova 25, po združitvi ljubljanskih gradbišč pa je postal šef ljubljanskega gradbenega vodstva.

AKCIJA X

Ko sta se približala gradbišču, ju je takoj opazil. Na tržnicah pri koloduvoru sta dobila čuvaja pri peči. Opazil ju je, ko ko sta bila že pri njem. Na gradbišču Avtokaroserije, na Košakih je imel nočni čuvaj obisk. Pri njem je bil čuvaj podjetja Avtokaroserija, ki je bil ravno na obhodu po objektu. Čuvaj na gradbišču skladišča poljskih pridelkov je ždel v neki stanovanjski sobi. Luči si ni prižgal. Opazil ju je, ko sta prižgala luč. Podobno je bilo na gradbišču Karoserista Na gradbišču Jeklotehne pa je nočne obiskovalce opazil čuvaj prej kot onadva njega ter jima je prišel naproti Na stanovanjskih blokih KPD in stolpnici sta obšla že vse gradbišče, pa čuvaja ni bilo na spregled. Šel ena klice je prišel iz pisarne delovodje. Na Rotovškem trgu je čuvaj brusil sekiro, ko sta ga obiskala Gajšt in Zajšek. Opazil ju ni, čeprav sta nekaj časa gledala skozi okno.

Ob pol treh zjutraj sta prišla na sektor v Rušah. Čuvaja nista našla. Šele po daljšem iskanju sta ugotovila, da bi moral biti v tisti stavbi, iz katere se kadi. Po dolgem klicanju se je oglasil iz kleti. To je edini naš čuvaj, vsi drugi so kot v Ljubljani od posebnega podjetja za poslovanje invalidov.

Po vsem tem vendar lahko napravimo nekaj zaključkov:

■ **Predvsem moramo naglasiti olajševalno okoliščino: tisto noč je bilo preklicano mraz, saj je toplomer zlezel daleč pod ničlo. Zjutraj je bilo v nekaterih krajih tudi po 20 stopinj pod ničlo. Zato je večina nočnih čuvajev pridno nalagala peči in se grela ob njih. V to delo so bili tako zaverovani, da nočnih obiskovalcev niso opazili.**

■ **Če bi sodili po teh obhodih, kako je zavarovano naše premoženje ponoči, bi morali reči, da dokaj slabo, čeprav plačujemo posebno podjetje za to, da bi bilo naše imetje varno.**

■ **Velika večina čuvajev nima dostopa do telefona, čeprav je telefon napeljan do vsakega našega gradbišča. Kako naj nočni čuvaj obvesti n. pr. gasilce, če bi začelo kje goreti. Koliko bi se z iskanjem ljudi zamudil. Kako naj si pomaga, če bi se pripetila organizirana kraja, ali če ga kdo napade?**

■ **Precej predalov pisalnih miz smo našli odklenjenih. Na mizah tudi važne akte in načrte itd. Ali ni to malomarnost nekaterih naših uslužbencev, prek katere le ne moremo molče? Še slabše pa je, da puščajo ključe pisarn na takih mestih, da jih lahko vsak najde, če le malo pomisli, n. pr. na podboje vrat ali na okna v hodnikih itd. in lahko pride do računskih strojev, kot smo prišli mi!**

■ **Šefi gradbišč in sektorjev niso odgovorni samo za gradnjo, ampak tudi za premoženje in inventar, potemtakem tudi za to, kako je naše premoženje zavarovano ponoči. Ti obhodi kažejo, da ne bi bilo napak če bi tudi sami kdaj organizirali podobno akcijo za svoje gradbišče ali sektor.**

■ **Še vedno je najbolje ravnati se po starem pregovoru: bolje drži ga, nego lovi ga!**

V. J.

SKLEPI DELAVSKEGA SVETA

Dne 22. 12. 1959 se je v sejni sobi centrale v Ljubljani sestal delavski svet podjetja. Seji so prisostvovali tudi vodilni uslužbenci podjetja ter predstavniki sindikalnega odbora.

Najprej je delavski svet razpravljal o tričetrtletni bilanci. Ker so člani delavskega sveta že prej dobili podrobno poročilo o tričetrtletni bilanci, je tov. Bačer pojasnil le nekatere najvažnejše številke. Med drugim je dejal, da so rezultati devetmesečnega obračuna za naše nadaljnje delo bistvenega pomena, kajti uspehi vplivajo na poslovanje podjetja in s tem tudi na nagrajevanje. Nadalje ugotavlja, da smo v 9 mesecih dosegli 5 milijard 550 milijonov din realizacije, kar je v primerjavi z istim razdobjem lani za 32,9 % več. Zvišal se je tudi dohodek podjetja ter smo ustvarili 428 milijonov več kot lani. V odnosu do celotnega dohodka znaša dohodek letos 26,7 %, dočim je znašal lani ob koncu 9 mesecev 25,3 %.

Opaža se močan porast izplačil za nadurno delo, in sicer v letu 1958 82 milij. na 755 milij. ali 10,6 %. Letos smo izplačali za nadure v istem obdobju 152 milij. na 1,064 milij., ali 14,3 % torej bistveno več kot lani. Največ nadur so izplačali na gradbišču Trojane, in sicer 27 %, sledijo Ravne z 22,4 %, Koper 17,5, Jesenice 16,7 itd.

Povišalo se je tudi izplačilo terenskega dodatka, in sicer smo v lanskem letu izplačali din 85,119.000, v letošnjem letu pa 129 milijonov, ali na opravljena uro v letu 1958 11,45, letos pa 15,64 dinarjev.

Torej je močno porastlo tudi izplačilo terenskega dodatka. Najvišji terenski dodatek so imeli na gradbišču Podvelka, in sicer na opravljeno uro 20,20, sledijo Celje z 18,53, Koper 17,88, Ravne 17,86 itd.

V razpravi o tričetrtletni bilanci je direktor podjetja ing. Keržan dejal, da se moramo truditi, da bomo dosegli večje zaslužke: delo na akord, ter smatra za negativno vsako povečavanje izplačil za nadure. Izboljšanje zaslužkov ni v nadurah temveč v nagrajevanju po učinku. Neutemeljeno je tudi zviševanje terenskega dodatka in vse kaže, da nekatere edinice premalo spoštujejo pravilnike in navodila o izplačevanju terenskega dodatka.

Zanimiva je bila razprava tov. Martina Zajška, ki je med drugim navajal, da je tolmačenje bilance teik pred novim letom mnogo prepozno, da bi se lahko v dobrem tednu izboljšale nekatere pomanjkljivosti, ki se nanašajo na uspeh tričetrtletne bilance. Delavski svet se bo moral v bodoče vsekakor sestajati mnogo prej. Razpravljal je tudi o produktivnosti dela ter predlagal, da se v bodoče akordira tudi delo šoferjev.

Tov. Jože Stibil je poudaril, da je bil obrat gradbenih polizdelkov pri zadnjem ocenjevanju krivično ocenjen, ker je bila za ocenitev vzeta le tričetrtletna bilanca oziroma obračun proizvodnje, ni pa bila upoštevana tudi vrednost zalog, ki jih obrat pripravlja za gradbeno vodstvo Ljubljana.

Člani delavskega sveta so razpravljali še o gradnji ceste na Trojanah, predvsem pa so zahtevali pojasnila k sorazmerno nizkemu finančnemu uspehu. V pojasnilo je tov. Čebašek izjavil, da je bila cesta kot »neke vrste loterija« in, da je le v glavnem vreme krivo slabšemu uspehu. Na predlog ing. Uršiča so sklenili, da mora gradbišče Trojane podati pismeno utemeljitev.

Tovariša Nipič in Janžekovič sta razpravljala o šoferjih. Vsi se strinjajo s predlogom, da se uvede delo po učinku, ter predlagata, da se napravi anketa, ki naj bi pokazala, koliko so posamezni delovodji in mojstri pomagali šoferjem z delovno silo pri nakladanju in razkladanju.

SKEPI

1. Potrdi se predlog tov. direktorja, ki ga je pripravil kot odgovor na anketo ObSS Ljubljana-Center v zvezi z združevanjem gradbenih podjetij.

2. V zvezi z najbolnim uspehom ob tričetrtletni bilanci naj tov. Boško Pivčevič pripravi do prihodnjega zasedanja poročilo o poslovanju gradbišča Trojane.

3. Postaviti je akorde šoferjem in strojnikom za delo na edinicah.

4. Zadolži se referenta za investicije, da pregleda prekomerne dobičke pri gradnji lastnih investicij. Za prekrške se pokliče na odgovornost šefa edinice. Edinice se morajo pridrževati svoječasnega sklepa delavskega sveta, da se pri lastnih investicijah ne zaračunavajo dobički.

5. Potrdi se poročilo o periodičnem računu podjetja za III. tromesečje 1959 z naslednjo razdelitvijo izkazanega čistega dohodka, ki znaša din 1268.409.189.—.

a) Izredni proračunski prispevek iz osebnega dohodka	1,660.552
b) Osebni dohodki delavcev	1.123,934.377
c) Obvezni prispevek v rezervni sklad podjetja	18,497.540
č) Prispevek v skupni rezervni sklad gosp. organ.	
— odlok o posebnem deležu pri dohodku	7,366.769
— skupni rezervni sklad gospodarske organ.	2,519.545
č) Nerazporejeni ostanek čistega dohodka	114,430.406

Nerazporejena sredstva čistega dohodka na žiro računu se koristijo med letom kot obratna sredstva.

6. Iz sklada za nagrade, predvidenega v členu 3 d) Pravilnika o nagrajevanju, ki znaša za III. tromesečje 1959. skupno 9,440.189, se odobrijo:

a) na račun 70 % kvote v znesku 6,608.138.— neposredno edinicam v sorazmerju z doseženim finančnim uspehom v III. tromesečju:

1. Projektivni biro	34.115
2. Gradbeno vodstvo Celje	418.796
3. Gradbeno vodstvo Maribor	274.539
4. Gradbeno vodstvo Ljubljana	296.488
5. Gradbišče Jesenice	500.149
6. Gradbišče Koper	28.629
7. Gradbišče Podvelka	— 98.236
8. Gradbišče Ravne	350.783
9. Gradbišče Trojane	— 92.561
10. Gradbišče Zalog	203.757
11. Kovinski obrati	516.394
12. Lesni obrati	55.538
13. Obrat gradbenih poizdelkov	64.245
Skupaj	2,743.433

b) na račun 30 % kvote v znesku 2,832.059 din za povečanje deleža, oziroma kvote iz točke a) tistim edinicam, ki iz objektivnih razlogov niso dosegle boljšega finančnega uspeha in sicer:

1. Gradbišče Koper	70.000
2. Lesni obrat Škofja Loka	40.000
3. Obrat gradbenih polizdelkov	100.000
Skupaj	210.000

c) za individualne nagrade za izredno delo, oz. za posebno prizadevanje, in sicer:

1. Ravnikar Iko, za posebno prizadevanje pri nabavi inozemskih strojev in opreme	50.000
2. Janžekovič Ladu, za dodatno delo na gradbišču Podvelka	50.000
3. Božič Ivanu, za posebno prizadevanje pri nabavi cementa	50.000
4. Ditanjer Ernestu, za anal. ocene delovnih mest v obratih	25.000
5. Kalan, za analit. oceno delovnih mest v obratih	25.000
6. Pečenik Franc, za anal. oceno. del. mest v obratih	30.000
7. Za vestno delo in red v skladiščih	
Zavec Franc, grad. v. Maribor	30.000
Kovačič Jože, grad. v. Maribor	20.000
Kuralt Srečko, Škofja Loka	20.000
Stublier Stane, grad. v. Ljubljana	30.000
Skupaj	330.000

Dodeljene kvote se uporabljajo izključno za izplačilo nagrad delavcem in uslužbencem za konkretno delo. Predloge za izplačilo individualnih nagrad in kvot potrjuje DS edinic.

Vsi zneski iz točke a), b), in c) so bruto zneski in je zato ob izplačilu obračunati redne prispevke iz osebnega dohodka delavcev.

7. Potrditev Pravilnika o delovnih razmerjih se odloži do prihodnjega zasedanja ter ga naj edinice znova prediskutirajo in pošljejo svoje pripombe.

8. Komisija za investicije naj do prihodnjega zasedanja delavskega sveta pripravi potreben obračun opravljenih investicij, ter predlog investicijskih zneskov, ki bodo potrebni za nove predvidene investicije.

9. Prepoveduje se edinicam podjetja kakršno koli samovoljno nabavljanje strojev in opreme in se bo krivce klicalo na odgovornost.

10. Na podlagi podanega poročila komisije za investicije sprejme delavski svet naslednje sklepe:

a) Potrdi se dodatni plan nabave mehanizacije in opreme v višini	8,911.026
b) Potrdi se plan nabave mehanizacije iz I. kumulativne nabave v višini	3,238.692
c) Potrdi se predlog nabave mehanizacije iz II. kumulativne nabave v višini	21.050.000
d) Potrdi se plan nabave mehanizacije za III. kumulativno nabavo v višini	49,590.000
e) Najame se posojilo za nabavo transportnih sredstev v celotni vrednosti	59,980.000

f) Plan nabav iz amortizacije naj se prilagodi razpoložljivim sredstvom.

g) Načelno se odobri predlagani plan investicij za leto 1960.

h) Pooblasti se komisijo za investicije, da za vse načelne odobritve v pogledu investicij v letu 1960. iste izvaja in naroča v okviru razpoložljivih sredstev s tem, da o tem poroča delavskemu svetu.

i) Nabavi se stroj za mehanografsko knjiženje.

11. Razreši se dosedanja centralna komisija za razdeljevanje stanovanj in imenuje nova stalna centralna komisija za razdeljevanje stanovanj v podjetju z nalogo, da prouči politiko stanovanjske izgradnje in stavlja delavskemu svetu podjetja predloge za graditev. Komisija mora zbrati vse reflektante v podjetju, ki še nimajo stanovanja in določiti prioritetni red. Komisija predlaga izgradnjo ali odkup stanovanj za daljšo dobo. Voditi mora politiko podjetja in ne ščititi interesov posameznih edinic.

V komisijo se imenujejo:

Capuder Alojz, gr. v. Ljubljana — Pregelj Rudi, gradbišče Jesenice — Gomboc Ernest, gr. v. Maribor — Praprotnik Berto, gr. v. Celje — Šnajder Ludvik, UCO Ljubljana — ing. Peteln Alfred, centrala Ljubljana — ing. Pogačnik Tone, gradbišče Zalog.

12. Za zadružno gradnjo se rezervira v letu 1960. 20 milijonov din, ki jih bo UO podjetja po predhodni proučitvi in predlogu komisije razdeljeval posameznim interesentom za zadružno gradnjo.

13. Za ureditev zimskega dela se je držati naslednjih smernic:

Na podlagi 12. člena Tarifnega pravilnika podjetja se omogoči vsem članom kolektiva, ki jih ni mogoče zaposliti v zimskem času, do 6 dni zimskega do 70 % plačanega dopusta v januarju in do 6 dni v februarju.

V času zimske prekinitve dela je planirati za vse delavce po en teden rednega letnega dopusta.

UO edinic naj določijo, katere delavce se pošlje na zimski dopust in katerim se dodeli del rednega letnega dopusta, pri čemer je dopuste razvrstiti tako, da se po potrebi vključijo v izmenah vsi delavci.

V primeru potrebe lahko UO edinic dodeli posameznim delavcem brezplačni dopust do 1 meseca, s tem da plača podjetje socialno zavarovanje v višini 80 dinarjev na dan.

Redni letni dopusti za leto 1959. se glede na gospodarske razloge izjemoma lahko koristijo do januarja 1960.

Uprava podjetja naj izda tozadevno navodilo edinicam podjetja v zvezi z zimsko prekinitvijo dela in koriščenjem plačanega, oziroma neplačanega dopusta.

14. Odobri se prenos matičnega tira v dolžini 190.02 m² na železniško transportno podjetje Ljubljana v osnovni vrednosti 4,103.201.—, oziroma sedanji vrednosti din 3,456.868.—

15. Pooblasti se glavno komisijo za inventuro, da prevzame posle v zvezi z deponiranjem razhodovanega materiala.

16. Sprejme in potrdi se plan HTZ za leto 1960. v naslednji višini:

a) Osebna zaščitna sredstva	35,544.590
b) Oprema naselij in menz	53,949.650
e) Oprema ambulante	4,800.000
d) Razna oprema in sredstva	627.000
Skupaj:	94,921.240

Pooblašča se upravo podjetja, da daje v okviru potrjenega plana HTZ za leto 1960. odobritve za konkretna koriščenja.

17. Zbrati je stroške toplega obroka in priznati edinicam 20 din na obrok. V prihodnjem letu se obvezno uvede za vse edinice topli obrok. Delež podjetja sme znašati 20 din na posameznika dnevno.

18. Razhodujejo se osnovna sredstva ktto 003 v vrednosti 49,173.188 din, oziroma komisijsko ocenjeni vrednosti 975.900 din.

Razhodujejo se sredstva skupne uporabe v osnovni vrednosti 1,143.399 din, oziroma komisijsko ocenjeni vrednosti 20.300 din.

19. Pritožba v zvezi s I. ocenjevanjem za II. tromesečje 1959. v smislu pravilnika o nagrajevanju tov. Viktorije Roje, Franca Rakela, Avgusta Metličarja, Danice Rupnik, Vinka Brgleza, Rafaela Bajca, Olge Božič, Alojza Oblaka, Amalije Čas, se zavrnejo kot neutemeljene.

20. Pritožba Obrata gradbenih polizdelkov v Ljubljani se zavrne.

21. Na predlog investicijske komisije sklene delavski svet podjetja, da se odkupi za znesek din 5,500.000, ki bremeni sklad skupne porabe, od Občinskega ljudskega odbora Poreč, stanovanjsko hišo s ca. 1.100 m² zemlje za ureditev novega počitniškega doma.

22. UO sprejme ponudbo Milana Surka, ki s 1. I. 1960 nastopi službo sekretarja podjetja.

23. Odobri se ženi pok. Stefana Kalšana enkratna odškodnina v znesku din 400.000, v breme sklada skupne porabe.

24. Antonu Koščaku se dodeli pomoč v enkratnem znesku din 40.000 iz sklada skupne porabe.

25. Sprejme se pokroviteljstvo nad Pionirskim odredom »Ferdo Godina« iz Srednje Bistrice. Kot novoletno darilo se jim pošlje miza za namizni tenis.

26. Tov. Ladu Macorattiju se ob odhodu iz našega podjetja pokloni primerno darilo v višini njegove bruto plače.

27. Likvidira se gradbišče Trojane.

28. Prenesejo se merilni instrumenti, mikrometri in orodje za avtomobile iz osnovnih sredstev na obratna sredstva v osnovni vrednosti 566.411, oz. sedanji vrednosti 58.723 din, zaradi enotnega vodenja.

Izučimo več strojnikov!

Z družbenim planom Ljudske republike Slovenije je predvideno, da bodo gradbena podjetja povečala svoj bruto produkt od 45 milijard na 51 milijard. Hkrati se nalaga gradbeni operativi, da mora to nalogo izvršiti brez povečanja delovne sile in da se mora gradbeništvo bolje opremiti z mehanizacijo oz. obstoječo mehanizacijo še bolje izkoristiti. Posebno se poudarja, da je potrebno tam, kjer je mogoče, preiti na dve izmeni pri delu s stroji.

Z resolucijo Zvezne ljudske skupščine, ki govori o perspektivnem razvoju gradbeništva, je bilo določeno, da se mora koeficient mehanoopremljenosti povečati za 3,5 × do leta 1961. Ker se pričakuje, da bo petletni perspektivni plan, ki je bil sprejet leta 1957., zaključen že v letu 1960. namesto leta 1961., se predvideva spričo tega, da bo potrebno koeficient mehanoopremljenosti izboljšati, da bodo gradbena podjetja dobila nekaj več gradbene opreme in strojev. Ker računamo, da bo ta pomoč v letošnjem letu izdatnejša, se moramo pripraviti tudi na kadre, katere bomo potrebovali pri teh strojih.

Če upoštevamo da bodo morali na nekaterih strojih delati v dveh izmenah, da bomo dobili nove stroje iz posojila, ki ga je naše podjetje najelo v preteklem letu in da bomo to posojilo realizirali letos, in če računamo še na izdatnejšo pomoč zveznih organov pri nabavi strojev, potem nam po bežnem pregledu manjka okoli 50 strojnikov samo za težko mehanizacijo.

Dejstvo je, da smo prav pri vzgoji tega kadra, ki upravlja z relativno največjimi vrednotami v podjetju, posvetili vse premalo pozornosti.

Do sedaj so Centralni obrati vzgajali kvalificirane strojnike predvsem iz tistih polkvalificiranih strojnikov, ki so bili v staležu Centralnih obratov. Le redko so gradbišča odstapala svoj polkvalificiran strojniški kader za nadaljnje kadrovanje v višje kvalifikacije. Pri zadnjem tečaju, ki ga je organiziral Biro za gradbeništvo, je udeleženih samo 8 naših polkvalificiranih strojnikov. Naše edinice so se težko odločale, da bi pošiljale polkvalificirane strojnike v tečaj za kvalificirane strojnike iz bojazni, da ne bodo dobile več nazej teh strojnikov, ker se bodo zaposlili pri Centralnih obratih na strojih težke mehanizacije. Takšna mišljenja so popolnoma nepravilna in celo škodljiva za naše podjetje.

Kako moramo pravilno kadrovati strojnike? Spričo zelo pestre odpreme in različnih gradbenih strojev v našem podjetju potrebujemo zelo različne strojnike po kvalifkaciji, in sicer polkvalificirane, kvalificirane in visokokvalificirane strojnike.

— Polkvalificirane strojnike naj vzgajajo gradbiča in jih zaposlujejo pri strojih srednje in lažje mehanizacije (betonski mešalci, mešalci za malto, konzolna dvigala, stavbna dvigala, ročni skreperji, črpalke itd). Te strojnike naj vzgajajo iz navadnih nekvalificiranih delavcev, ki imajo smisel in predvsem voljo in željo, da bi se usposobili za strojnike. Po 6 mesecih zaposlitve pri našem podjetju se te strojnike lahko prizna za polkvalificirane s tem, da so opravili interni izpit pred izpraševalno komisijo, katero je za to določil UO edinice. Biro za gradbeništvo je pripravilo potrebno gradivo za komisije in hkrati za strojnike, ki ga je treba pred polaganjem izpita na primernih tečajih obdelati. Po opravljenem internem izpitu pred to komisijo je nujno potrebno, da se strojniku izda potrdilo o opravljenem izpitu in hkrati prekvalifikacijo vnese tudi v njegovo delovno knjižico.

— Kvalificirane strojnike vzgajajo Centralni obrati tako, da dobe predloge iz edinic, ki opozore Centralne obrate, da bi se polkvalificirani strojniki dodeljevali k strojem težke mehanizacije kot pomočniki, posebno tisti, ki so pri upravljanju z lažjo mehanizacijo pokazali, da imajo v resnici smisel za stroje. Kvalificirani strojniki se zaposlujejo na buldožerjih, nakladačih, motornih skreperjih, žerjavih, dumperjih itd. Željeno bi sicer bilo, da so ti strokovnjaki na teh strojih izučeni že neke stroke kot n. pr. ključavničarji, mehaniki, električarji in se šele pozneje, kot že kvalificirani delavci specializirajo za strojnike težke mehanizacije.

Prav zato je nujno potrebno, da predvsem strojni referenti po edinicah vodijo točno evidenco polkvalificiranih strojnikov in zlasti posebno nadarjenih in ki kažejo voljo za višjo usposobljenost.

Pri izbiri kadrov za kvalificirane strojnike moramo biti strogi, ker moramo upoštevati, da se s pridobitvijo kvalifikacije pridobi tudi rang srednje šole z maturo. Obenem pa je potrebno pomisliti tudi na to, da postanejo ti strojniki tudi dejansko gmotno odgovorni za delo s stroji. Izbira za kvalificirane strojnike mora biti znatno strožja kot pa pri kadrih za polkvalificirane delavce. K izpitu za kvalificiranega strojnika se lahko pripusti po 3 letih zaposlitve na delovnem mestu polkvalificiranega strojnika in da je istočasno delal in sposoben opraviti praktični del izpita na enem izmed strojev težke mehanizacije.

— Izpiti za visoko kvalificirane strojnike bodo prvič šele proti koncu letošnjega leta. K temu izpitu bodo pripuščeni strojniki težke mehanizacije, ki vrše to delo že 7 let in znajo upravljati več strojev težke mehanizacije. K izpitu bodo pripuščeni strojniki, ki znajo upravljati n. pr. buldozerje D 4, D 7, D 8, Ansalde nakladače goseničarje in na gumi kolesih ter strojniki, ki znajo upravljati bagre vseh vrst, žerjave vseh vrst n. pr. Fiorentini, Liebherr, Wolf, Kaiser itd. skratka, za izpit visoko kvalificiranega strojnika ne zadostuje znanje upravljanja samo z enim strojem, temveč znanje za upravljanje več strojev težke mehanizacije. Kot rečeno, bodo ti izpiti v letošnjem letu prvič, ker doslej še ni bilo upravičencev, ki bi zadostili tem pogojem. Za te izpite bodo pripravili proti koncu leta tečaj, kjer bodo obravnavali tudi vso potrebno snov.

Vsi kandidati, ki se prijavljajo za razne izpite za pridobitev kvalifikacij, prav tako pa tudi spraševalne komisije, se morajo zavedati, da mora biti vse delo okrog kadrovanja izvršeno s polnim čutom odgovornosti. Kandidati se morajo na izpite temeljito pripraviti ne samo zaradi spričevala »za vsako ceno in z vsemi sredstvi«, temveč zaradi resnične dobre kakovosti dela, ki bo v življenju koristilo skupnosti in v sedanjem sistemu nagrajevanja predvsem tudi njemu. S tem, da bo postal mojster svojega poklica, da bo brezhibno obvladal stroj, da ga bo ob pravilnem negovanju in pravočasnem vzdrževanju najbolj izkoristil, bo dosegel, da bo predvsem njegov osebni dohodek večji, stroj pravilno izkoriščen, efekt stroja maksimalen in tudi uspeh podjetja najboljši. Da bo pa to dosegel, je dejansko potrebno, da se tudi po končanem izpitu, ko je dobil dokument o pridobljeni kvalifikaciji, še nadalje izpopolnjuje kjerkoli mu je mogoče in se ne zadovoljiti samo z nekim osnovnim znanjem.

»Zrno znanosti zadene bolj
kot svinčeno«, je dejal Lenin.

M. A.

Sektorski vodja, komercialna služba in obratovni obračun

Mnogokrat se mišljenja sektorskega vodje in komercialnega šefa edinice križajo, kajti vsak gleda na potek gradnje, predvsem pa na finančni uspeh edinice s svojimi očmi. Da bo sektorski vodja čimbolj aktivno sodeloval pri zasledovanju finančnega uspeha sektorja in sestavi obračuna, so na gradbenem vodstvu Celje že lansko leto sestavljali obratovne račune za posamezne sektorje in objekte. Podatke o stroških so si priskrbeli iz knjigovodstva in so obratne račune med 15. in 20. v mesecu vračali sektorjem. Tako je bil vodja gradnje seznanjen s finančnim položajem objekta. Sektorski vodje so nato z večjo ali manjšo vnemo razčiščevati posamezne postavke obračuna.

Kljub temu pa je bil termin za sestavo obračuna, to je med 15. in 20. v mesecu za pretekli mesec prepozen, da bi mogli pravočasno ukrepati in popraviti finančni položaj, če je kazal slabo. Ko sem se nedavno pogovarjal o tem s tehničnim vodjem gradbenega vodstva Celje, ing. Žirovnikom, mi je dejal, da nameravajo letos soremeniti medsebojno obveščanje in spremljanje finančnega uspeha posameznih objektov. Tako bo vodja sektorja ali objekta obračun sestavljal sam iz podatkov, ki si jih bo moral sam priskrbeti na objektu. S tem bo postal obratovni obračun res obratovni obračun — v pravem pomenu besede.

Sektorju sta znana oba osnovna elementa obračuna: vrednost porabljenega materiala in osebni dohodki že 25. v mesecu za preteklo obračunsko razdobje do 20. v mesecu. Vsi drugi elementi se bodo lahko točneje ocenili na podlagi pokazateljev iz tedenskih obračunov. Obratovni obračun bo moč izdelati med prvim in petim v mesecu za pretekli mesec dovolj točno.

Točnost takega obratovnega obračuna, če je izdelan vestno, je po analizi za približno 2—3 % manjša od knjigovodske bilance. Zaradi neposrednosti pa ima lahko tak obračun večjo realno vrednost kot knjigovodska bilanca in služi kot kontrola le-te. Vzporedno z delom pri obratovnem obračunu bodo pričeli vodje objektov še v večji meri misliti na svoje objekte tudi s komercialne plati. Večino stroškov si bodo zapomnili v približnih vrednostih na pamet. Z večkratnimi finančnimi pregledi postavk med mesecem si bodo že lahko ustvarili grobo finančno podobo objekta. S takim zasledovanjem finančnega stanja bo v veliki meri odstranjena tudi nevarnost da nekatera dela ne bodo pravilno ali pa sploh ne obračunana

Vodja objekta, ki bo na tekočem s finančnim stanjem, bo znal tudi pravočasno ukreniti pri investitorju potrebno za finančen in tehničen popravek že izvršenih del. Seveda bodo tak način vodenja in stalnega zasledovanja finančnega uspeha upoštevali pri ocenjevanju posameznikov.

Lojze Cepuš

Opomba uredništva: Vse edinice naprošamo, da kaj več poročajo o delu in uspehih na področju finančno-komercialne in tehnične službe.

Izkoriščanje težke mehanizacije

Po gornji tabeli ugotovimo zaposlitev težke mehanizacije v razdobju od 21. XI. do 20. XII. 1959.

Že po procentu izkoriščanja vidimo, da je začetek zimske sezone.

Planirano število obratovalnih ur so dosegli edino nakladači in to 100 %, medtem ko so nad rugi strana najmanj bili izkoriščeni valjarji, ki so dosegli le 45 %.

Od posameznikov so opravili največ obratovalnih ur sledeči stroji:

— buldožer G — 4358 na gradbenem vodstvu Maribor 220 obratovalnih ur ali 83 % nad planom — strojnik Jože Marčič;

— bager G — 17.427 na separaciji Obrata gradbenih polizdelkov 261 obratovalnih ur ali 86 % nad planom — strojnika Kočar in Anton Lesjak;

— dumper G - 17.657 na separaciji Obrata gradbenih polizdelkov 284 obratovalnih ur ali 103 % nad planom — strojnika Poljanec in Šapanja;

— parni valjar G — 16.532 na gradbišču Zalog 162 obratovalnih ur ali 35 % nad planom — strojnik Anton Brlek;

— kompresor G — 17.106 na gradbišču Jesenice 138 obratovalnih ur ali 38 % nad planom — strojnika Miha Pajk in Marcola.

V nasprotnem primeru pa so najmanj obratovali:

— buldožer G — 4.356 — 29 obratovalnih ur,

— bager G — 17.426 — 70 obratovalnih ur,

— kompresor G — 17.445 — 36 obratovalnih ur in

— žerjav G — 3.727 — 37 obratovalnih ur.

Od strojev težke mehanizacije so v popravilu ali pa čakajo na popravilo:

Od strojev težke mehanizacije so v popravilu ali pa čakajo na popravilo:

2 buldozerja D 7 in D 8 v CO — Ljubljana,

1 nakladač goseničar v CO — Ljubljana,

2 skreperja, motorna v CO — Ljubljana,

1 bager UB 1 v CO — Maribor — čaka,

1 dumper Koehring v CO — Ljubljana,

5 dumperjev Latil v CO — Ljubljana — čaka,

1 parni valjar v CO — Maribor — čaka na odločitev Inšpekcije parnih kotlov ali bo še popravilo rentabilno ali naj se razhoduje, ker je bil grajen leta 1927,

1 diesel valjar v CO — Ljubljana — čaka,

1 kompresor prevozni v CO — Ljubljana — čaka,

2 kompresorja prevozna v skladišču mehanizacije, čakata predispozicije,

3 stolpni žerjavi, od teh 1 v popravilu v CO — Ljubljana, 1 v popravilu v CO — Maribor, 1 v CO — Maribor za razhod.

Od 54 strojev težke mehanizacije je 18 strojev izločenih iz obratovanja, kar predstavlja 1/3 celotne mehanizacije, medtem ko čakata dva kompresorja na predispozicijo.

V navedenem mesecu je bilo največ težke mehanizacije zaposlene na gradbišču Jesenice — 6 strojev, na gradbenem vodstvu Ljubljana in Maribor po 4 stroji ter na Obratu gradbenih polizdelkov in gradbišču Zalog po 4 stroji.

Kljub temu, da je v novembru še obratovalo skoraj 2/3 strojev težke mehanizacije, nič ne kaže, po sedanjih podatkih, da bomo dosegli število planiranih obratovalnih ur.

Ker zaključimo poslovno leto z 31. decembrom, je potrebno prikazati še obratovanje težke mehanizacije v času od 21. do 31. decembra, kar vidimo iz tabele 2.

Doseženi uspehi, prikazani v procentih, se nanašajo na število planiranih ur, ki odpadejo na dekado. Najboljši uspeh je dosežen pri kompresorjih 89 %, najslabši pri valjarjih 25 %.

Od 54 strojev težke mehanizacije je bilo izločenih iz obratovanja 24 in to:

3 buldozerji v popravilu, 1 odjavljen v Kopru, 2 nakladača v popravilu CO — Ljubljana, 1 bager v popravilu v CO — Maribor, 1 bager odjavljen v Kopru, ker se je delo prekinilo zaradi slabega vremena. Od dumperjev je eden v popravilu v Ljubljani, pet pa jih čaka na popravilo. Za parni valjar v CO — Maribor še ni odločeno, ali se bo popravljal — ali bo razhodovan — medtem ko čaka diesel valjar v CO — Ljubljana na popravilo. Elektro kompresor čaka na predispozicijo, 2 prevozna sta v tekočem popravilu. Od stolpnih žerjavov se nahaja Kaiser v popravilu CO — Ljubljana, Wolf 60 v popravilu CO — Maribor in Wolf 30 v CO — Maribor za razhod.

Anton Vovk

IZKORIŠČANJE TEŽKE MEHANIZACIJE V ČASU OD 21. NOV. DO 20. DEC. 1959.

	Planirano ur	Efektivne ure	Odstotek izkor.	Zaračunano ur	Odstotek avtomat.	Maksim. št. efekt. ur	Stroji izven obr.	Opomba
11 BULDOZERJI	1460	1210	82	1356	92	220	2	D7 + D8 v CO — Lj., repar.
3 NAKLADAČI	420	419	100	438	104	146	1	v repar. v CO, Lj.
2 SKREPERJI	240	126	52	126	52		2	v repar. v CO, Lj.
— VLAČILCI	—	—	—	—	—	—	—	
4 BAGRI	560	488	87	597	106	261	1	v rep. v CO, Mrb.
12 DEMPERJI	1680	1230	73	1353	80	284	6	v repar v CO, Lj.
3 VALJARJI	360	162	45	189	52	162	2	v repar. v CO, Lj. čaka v rep. v CO, Mrb.
7 KOMPRESOR.	660	421	63	615	95	138	3	v repar. v CO, Lj. čaka 2 v SIP
12 ŽERJAVI	2400	1347	56	1591	66	202	3	1 v rep. v CO, Lj. 1 v rep. v CO, Mr. 1 v razhod
	7780	5403	69	6265	85		20	

IZKORIŠČANJE TEŽKE MEHANIZACIJE V ČASU OD 21. DO 31. DEC. 1959.

	Planirano ur	Efektivne ure	Odstotek izkor.	Zaračunano ur	Odstotek avtomat.	Maksim. št. efekt. ur	Stroji izven obr.	Opomba
11 BULDOZERJI	482	374	77	428	88	—	4	3 v popravilu 1 v Kopru, čaka
3 NAKLADAČI	138	93	67	93	67	—	2	v popr. v CO, Lj.
2 SKREPERJI	80	—	—	—	—	—	2	v popr. v CO, Lj.
— VLAČILCI	—	—	—	—	—	—	—	
4 BAGRI	184	157	85	177	96	—	2	1 v popr. v CO, Maribor 1 v Kopru, čaka
12 DEMPERJI	552	397	71	442	80	—	6	6 v popr. v CO, Ljubljana
3 VALJARJI	120	31	25	31	25	—	2	1 v CO, Lj., čaka 1 v CO, Mr., čaka
7 KOMPRESOR.	218	195	89	275	125	—	3	čaka v CO, Lj.
12 ŽERJAVI	792	666	84	749	94	—	3	1 v rep. v CO, Lj. 1 v rep. v CO, Mr. 1 za razhod
	2599	1952	75	2235	86	—	24	

Nekaj primerov nesreč v mesecu decembru 1959

Ivanu Peletiču, delavcu na stavbišču v Gerbičevi ulici v Ljubljani je spodrsnilo na stopnicah, ko je prenašal strešno opeko. Padel je in si poškodoval roko.

Na stopnicah je tudi spodletelo Slavku Mihelinu, zidarju na stavbišču v Šiški, ko je šel zjutraj ob 7. uri na delovno mesto in si zvil nogo.

Ivan Fulir, zidarski vajenec je čistil okno na stanovanjskih blokih v Gospodinjski ulici v Ljubljani, stopil je na kos opeke, ki se mu je pod nogo zaobrnil, on pa je padel. Pri padcu si je poškodoval roko, ki pa ga je začela boleti šele naslednji dan.

Stanko Brkovič, delavec, je v Gerbičevi ulici v Ljubljani na podstrešju nosil opeko, ko so tesarji postavljali streho. Tesarju je špirovec ušel iz rok in padel njemu na glavo.

Franc Rakef, delovodja na stavbišču stolpnic v Savski koloniji v Ljubljani je zdrsnil na poti na delo, ko je stopil na poševna ilovnata tla. Pri padcu si je zvil nogo in ranil kost na nogi.

Olga Vinčenc, kuhinjska pomočnica v menzi »Ilirija« v Ljubljani, se je urezala v kazalec leve roke, ko je rezala kruh.

Petra Brankoviča, delavca na stavbišču Javne garaže Ljubljana, je udarila žica igličastega dvigala, ki so ga sodelavci premikali po podu, njega pa niso opozorili, naj se umakne, ko je v bližini pral japanerje.

Alojz Kmetec, delavec na stavbišču »Vinska klet« v Mariboru, je po škripcu z vedrom vlačil zidarjem malto. Pri dviganju je gledal za vedrom. Ker so zidarji nad njim ometavali obok, mu je malta padla v oko.

Edi Žepelc, ing. gradbenega vodstva Maribor, se je peljal na stavbišče z mopedom. Na Glavnem trgu je moral moped hitro zavreti in ker je bil ovinek, ga je spodneslo. Pri padcu je udaril z levim kolenom na kamnito kocko cestišča ter si trikrat zlomil pogačico.

Pečar Leopold, tesar na stavbišču poljskih pridelkov Tezno Maribor, je odstranjeval betonski opaž. Pri tem se mu je ploh prelomil, on pa je padel 2 m globoko. Prelomljeni ploh ga je udaril po glavi in mu poškodoval usta.

Matija Horvat, polkvalificirani delavec, je na stavbišču glavnega objekta TE Šoštanj postavljal betonske opaže. Ko je prenašal les, se je spotaknil na drugem lesu, ki je ležal na tleh, in padel. Poškodoval si je levo nogo in zato bo moral po mnenju zdravnika bolovati približno 4 tedne.

Franjo Govedič, delavec, je na stavbišču glavnega objekta TE Šoštanj prevažal beton z japanerjem. Pri stresanju betona ga je ročica japanerja udarila v prsi in mu poškodovala desno stran prsnega koša.

Nikola Furdi, delavec na stavbišču stanovanjski bloki Šoštanj, je bil zaposlen pri odvzemanju posod za malto z dvigala. Ker je v bližini obratovalo še eno dvigalo, ga je posoda drugega dvigala udarila po glavi in mu jo poškodovala.

Milena Malenšek, zaposlena v del. naselju v Šoštanju, je pri prenašanju pohištva stopila na žebelj, ki se ji je zadrl v desno nogo.

Blaž Pongrašič, delavec v OGP v Ljubljani, je pomagal pri prekladanju betonskih železniških pragov z dvigalom. Ko je dvigalo popustilo, mu je prag padel na levo nogo in mu poškodoval prste.

Peter Jankovič, delavec na stavbišču poslovne stanovanjske zgradbe na Jesenicah je vozil s samokolnico zidarjem opeko. Opeko je v kupu jemal od spodaj tako, da se je kup nanj zrušil in mu poškodoval nogo pod kolenom.

Štefan Ferič, polkvalificirani delavec na sektorju Železarne Jesenice, je šel pit vodo. Ko je stopil skozi vrata, jih je sodelavec za ajim tako hitro zaprl, da mu je priprl desno roko in mu poškodoval prste.

Avgust Maček, je v tesarski delavnici gradbišča na Jesenicah namakal lesene kocke v bitumen. Da bi pogledal v sod, koliko je v njem še bitumena, je snel očala. V trenutku, ko je pogledal v sod, je vanj padla tudi kocka. Bitumen mu je brizgnil v obe očesi.

Bogomir Leskovar, priučen ključavničar v CO Maribor, je dodajal smolo v kotel že vreče smole. Pri tem mu je kos smole padel z rok in zdrknil v kotel. Smola je brizgnila in ga oškropila po licu.

TEK. ŠTEV.	EDINICA	POVPREČNO ŠTEVILO ZAPOSLENIH	OPRAVLJENI DELOVNI DNEVI	NESREČE PRI DELU				PONESREČILI SE JE VSAK	POGOSTOST NESREČ NA 100 ZAPOSLENIH	BOLOVANJE ZARADI NESREČ				BOLOVANJE ZARADI BOLEZNI				SKUPAJ BOL. DNI NESREČE IN BOLEZNI		POVPREČNI ODSTOTEK BOLNIŠKEGA STALEŽA
				SMRTNE	TEŽJE	LAŽJE	SKUPAJ			DO 7 DNI	NAD 7 DNI	SKUPAJ	%	DO 7 DNI	NAD 7 DNI	SKUPAJ	%	DNI	%	
1	GRADB. VODSTVO LJUBLJANA	861	224161	-	28	136	164	5,25	19,04	879	1374	2253	1,00	4702	6706	11408	5,09	13661	6,09	5,08
2	-»- -»- CELJE	944	250276	1	3	193	197	4,79	20,86	534	1491	2025	0,81	6287	10964	17251	6,89	19276	7,70	6,54
3	-»- -»- MARIBOR	1054	275612	-	40	215	255	4,13	24,19	1318	1527	2845	1,03	4990	10293	15283	5,54	18128	6,57	5,51
4	GRADBIŠČE JESENICE	330	87008	-	6	73	79	4,17	23,39	215	638	853	0,98	797	2290	3087	3,55	3940	4,53	3,82
5	-»- ZALOG	242	62000	-	5	22	27	8,96	11,15	141	128	269	0,43	753	2251	3004	4,84	3273	5,27	4,33
6	-»- KOPER	238	63400	-	1	43	44	5,40	18,48	235	198	433	0,68	958	1349	2307	3,64	2740	4,32	3,68
7	-»- RAVNE	340	89369	-	1	31	32	10,62	9,41	137	314	451	0,50	1633	2576	4209	4,71	4660	5,21	4,39
8	-»- PODVELKA	263	67435	2	-	37	39	6,74	14,82	174	236	410	0,60	886	1115	2001	2,97	2411	3,57	2,93
9	-»- TROJANE - KRANJ	102	21237	-	2	14	16	6,37	15,68	68	114	182	0,86	328	386	714	3,36	896	4,22	2,81
10	CENTRAL OBRATI LJUBLJANA	320	89881	1	12	34	47	6,80	14,68	229	390	619	0,69	1734	2399	4133	4,60	4752	5,29	4,75
11	-»- -»- MARIBOR	164	45808	-	-	13	13	12,61	7,92	91	56	147	0,32	610	577	1187	2,59	1334	2,91	2,60
12	OBRAT GADB POLIZDELKOV	214	50761	-	1	47	48	4,45	22,42	246	282	528	1,04	731	1554	2285	4,50	2813	5,54	4,21
13	LESNI OBRAT ŠKOFJA LOKA	141	38023	-	1	23	24	5,87	17,02	101	162	263	0,69	533	1018	1551	4,08	1814	4,77	4,12
14	PROJEKTIVNI BIRO	28	7569	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	152	57	209	2,76	209	2,76	2,39
15	CENTRALA	79	21351	-	-	3	3	26,33	3,79	14	48	62	0,29	205	777	982	4,60	1044	4,89	4,23
	POVPREČJE ZA L 1959	5309	1393881	4	100	884	988	5,37	18,60	4382	6958	11340	0,81	25299	44312	69611	4,99	80951	5,80	4,88
	IN PRIMERJAVA ZA L 1958.	4756	1239304	-	127	823	950	5,00	19,97	4525	6487	11012	0,89	21076	33005	54081	4,36	65093	5,25	4,39
	-»- 1957.	4298	1119977	2	110	641	753	5,70	17,52	3884	5163	9047	0,81	23446	36841	60287	5,38	69334	6,19	5,17
	-»- 1956.	3827	989222	1	119	546	666	5,74	17,40	3625	6080	9705	0,98	18645	31311	49956	5,05	59661	6,03	5,00
	POVPREČJE 4 LET	18190	4742384	-		-	3357	5,41	18,45	-	-	41104	0,87	-	-	233935	4,93	275039	5,80	4,85

	1959	1958	1957	1956	POVPREČNO
DNEVI BOLOVANJA ZA ENO NESREČO	11,48	11,59	12,01	14,57	12,24
DNEVI BOLOVANJA ZARADI BOLEZNI NA ENEGA ZAPOSLENEGA V PODJETJU	13,11	11,37	14,02	13,05	12,86

NESREČE IN BOLEZNI V LETU 1959

KAKO JE JURE PREŽIVEL ZIMSKE POČITNICE NA POHORJU IN KAKŠEN JE BIL NJIHOV KONEC

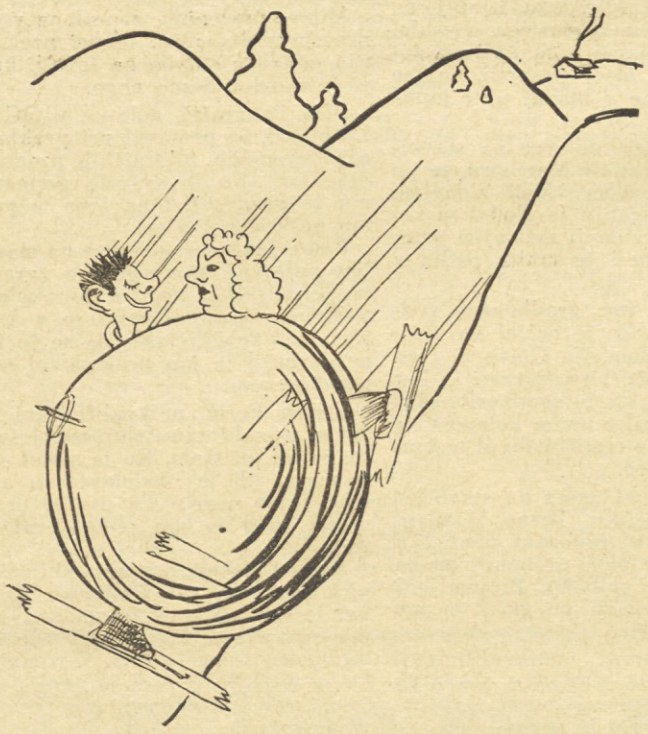

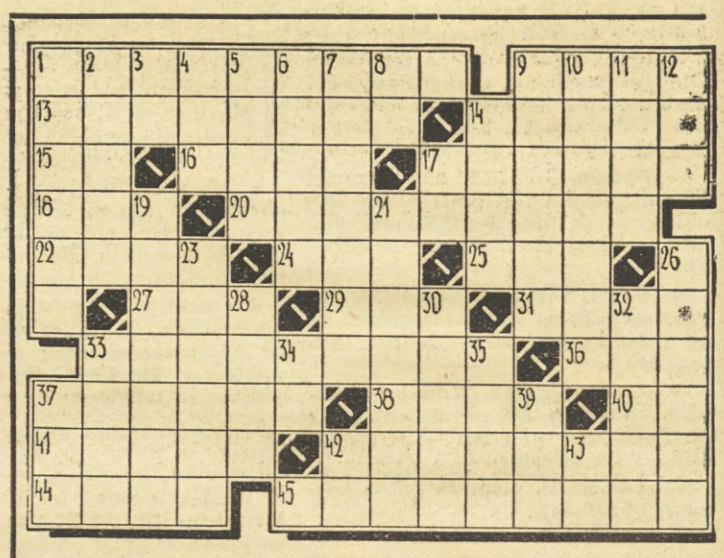

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. najvišja gora v Kamniških Alpah, 9. žitni plod, 13. športnik, ki je dosegel najboljši rezultat v svoji panogi, 14. velika reka v severni Sloveniji, na kateri je naše podjetje zgradilo več hidrocentral, 15. visoka igralna karta, 16. drobec umazanije, 17. fotografiram, 18. dolina, kotlina, 20. napadalec na politično osebnost, 22. mlada republika na Bližnjem vzhodu, 24. rimska boginja jeze, 25. sukanec, 27. požirek, 29. visok ognjenik na Filipinih, 31. sprimek snega, 33. visoke stanovanjske hiše, kakršne gradi naše podjetje, 36. blazen, 37. cilj, namen, 38. sorodnice, 40. dva soglasnika, 41. rudniški okraj, 42. odpadniki, izdajalci (tujka), 44. kemični element, ki se uporablja v zdravilstvu in fotografiji, 45. zaničljivo ime za Italijana.

Navpično: 1. ime našega podjetja, 2. področje 3. reka v Rusiji, 4. del obraza, 5. svojeglavost, upornost, 6. pokriti, zaviti v kaj, 7. doslžen vojak, zaslužen starejši delavec, 8. kemični znak za erbij, 9. presojevalec, ocenjevalec, 10. požrešen, lačen, 11. Ober, 12. osamljen, 14. del roke, 17. kratica za »starejši«, 19. otok v južnem Jadranu ki je bil med obema vojnama italijanski, 21. pijača, napoj, 23. udomačujem, mirim, 26. železna naprava, ki drži vrata na podbojih; zapirnica, 28. duhovščina, 30. šolski red, 32. javna ustanova, ki posreduje obvestila in pošiljke, 33. približno nakazana pot, 34. kratica za »primer«, 35. lahko hlapljiva tekočina, 37. pripadnik jugoslovanskega naroda, 39. znamka pralnega praška, 42. kemični znak za radij, 43. nemški predlog.

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE

1. Orgle, 5. kramp, 7. mir, 10. pav, 12. naš, 13. Aman, 15. odje, 16. dan, 18. KLO, 19. Pi, 20. Oto, 21. RH, 23. losos, 23. Loara, 28. el, 30. ČS, 31. TOS, 33. oda, 35. met, 36. ogled, 37. stoka.

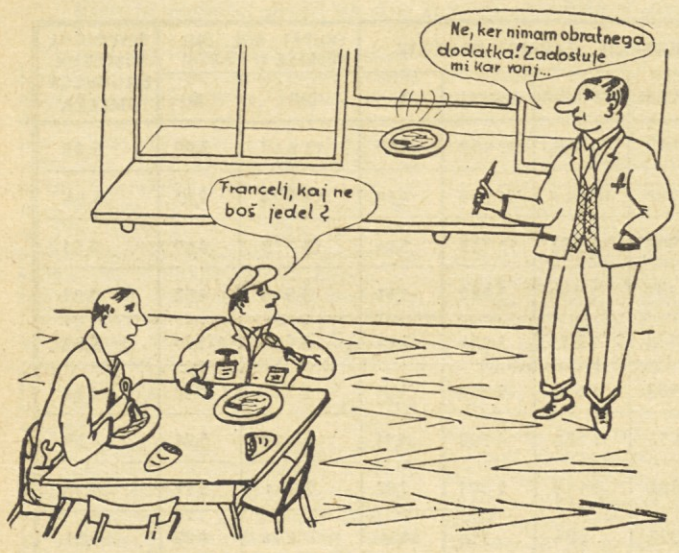

V TEMPU PRIPRAV NA GRADISOV ZIMSKI ŠPORTNI DAN NA JESENICAH

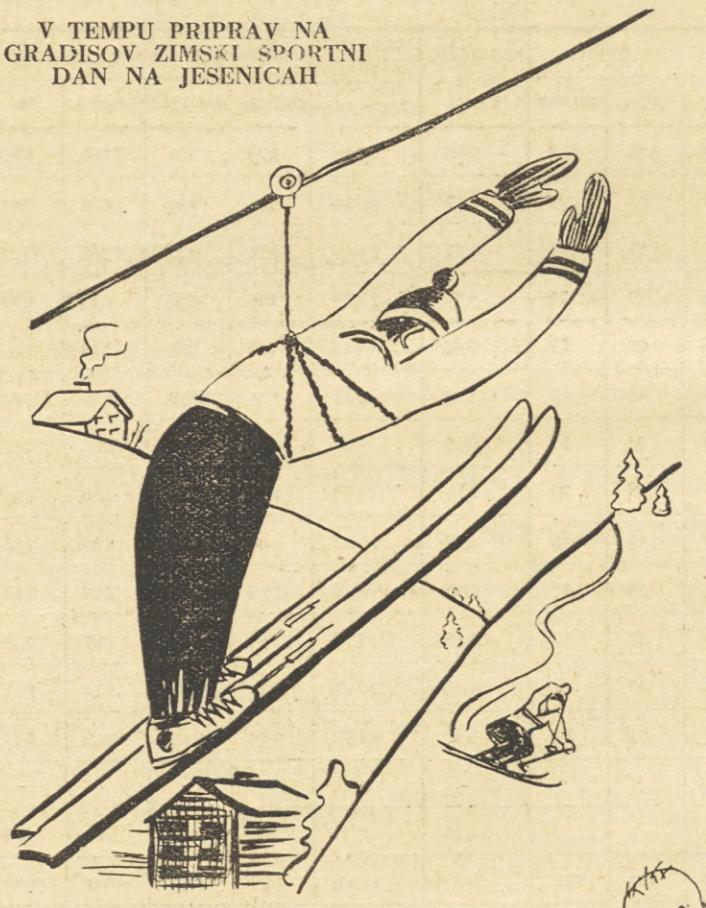

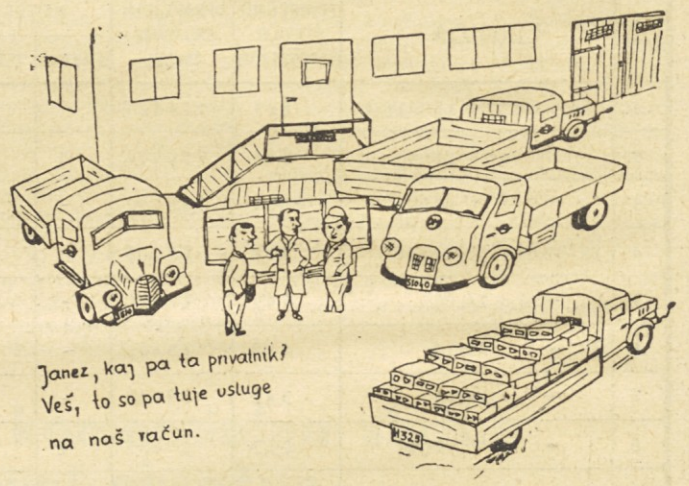

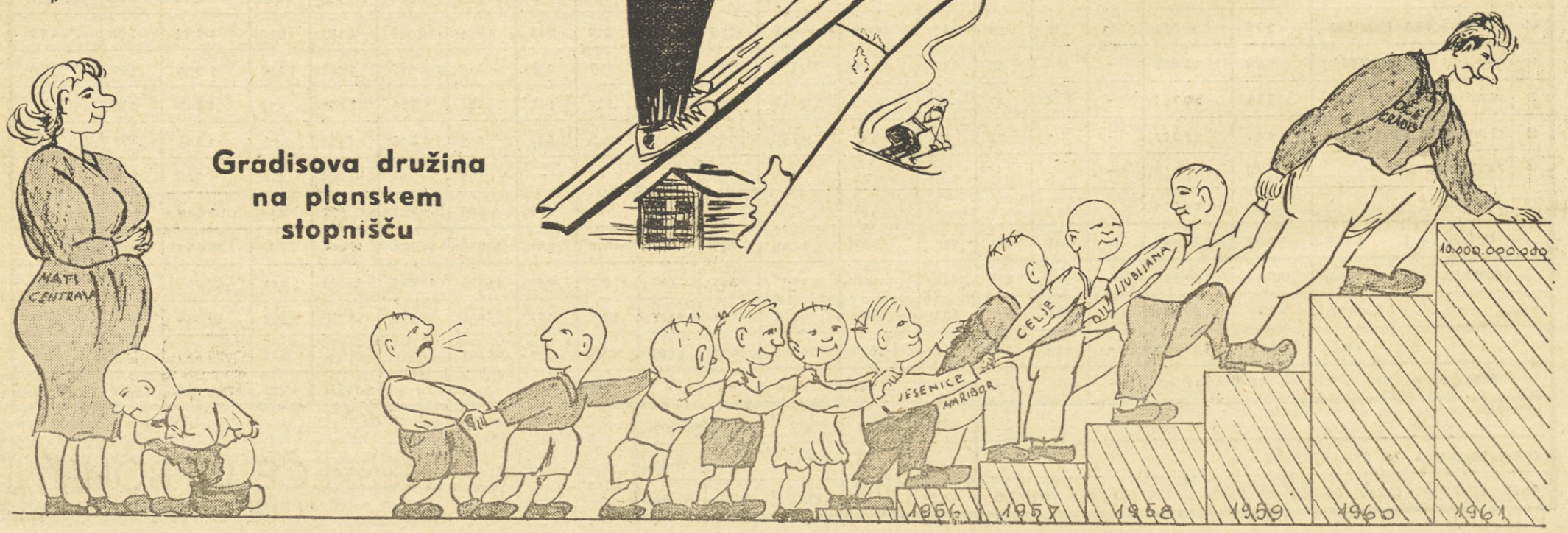

gradisov vestnik

»Nismo se prevarili«

Sasvim slučajno smo se upoznali.

Došao sam u restoran pravo iz kancelarije sudije za prekršanje, od koga sam službeno tražio podatke o prekršajima građana. Sudija mi je otvorio šest debelih knjiga in kazao: »Morate uzeti godišnji odmor.« Pa ipak sam uspeo da pregledam tri hiljada imena i da vidim zašto je ko kažnjen. Ne malo sam se iznenadio kad sam video da su Slovenci kažnjavani zbog nezaključanog bicikla na ulici, a ostali zbor psovke i raznih nepristojnih izraza. Nije posredi nikakva protekcija prema Slovencima, niti je pakost premo onima drugima koji su u Ljubljani. U ostalom, ne moramo ni ići sudiji za prekršaje da bismo se upoznali s tim podacima. Stanimo samo pred bioskop, čućemo psovku na čistom srpskohrvatskom jeziku. Udjimo u autobus, isto tako. Znamo da nisu te psovke pakosne, ali one smetaju uhu koje nije naviklo na takve pozdrave.

I, tako taman razmišljam o tim izgrednicima, a za moj sto prilaze dvojica:

— Je li slobodno?

— Kako da ne.

I, gle čudo, oni kad sedoše nastaviše da razgovaraju ono što su po svemu sudeći već dotle razgovorali. Pričali su da je ružno što neki ljudi misle da mogu da se ponašaju kako hoće...

Mislio sam da su ova dvojica intelektualci iz Srbije ili Hrvatske.

Medjutim prevario sam se. Ta dva čoveka su Gradisovi radnici. Obični radnici, zidari. Pa da ih i pretstavimo.

Vojislav Milošević star je 35 godina. Srbin je iz Kostolca kod Smedereva. Kvalikovan je zidar. U Gradisu radi od aprila prošle godine. A onaj drugi, Mile Bogović ima svega 25 godina, Hrvat je rodom iz sela Krstinje kod Vojnića u Kordunu. On još nije kvalifikovan radnik.

Novinar je dosadan čovek, priznajem. Odmah sam saleteo u ove ljude da mi odgovaraju na pitanja.

— Hoćete li mi, druže Miloševiću, reći zbog čega ste otišli iz Srbije?

— O, rekao je on — to je druga priča. Pa ipak, razumećete je i u skraćenom obliku. Dakle, radio sam sa stažom od petnaest godina kao zidar u rudniku »Kostolac«. Učio sam ja marljivo ovaj zanat, ali, kad ono prošle godine počesmo da pravimo tarifni pravilnik u tom preduzeću, dadoše meni mali tarifni stav:

»Zašto, ljudi?« — pitam ih.

A oni meni kažu:

»Nemaš diplomu.«

Položih ja, pa dobih i diplomu. Ali oni meni posle kažu:

»Nemaš deset godina staža sa diplomom.«

Vidim ja da se s njima ne može izići nakraj. A oni, opet, vide da sam ja uzeo kredit od dva miliona te podigao kuću usred Kostolca, pa misle: ovaj neće nikud ići. Jeste, nema šta, i kuća me je vezivala za Kostolac, ali i dvoje dece, bogme, koja idu u osnovnu školu, pa i žena me je vezivala, moram priznati. Ali otvorim ja »Politiku« i pročitam:

»Potrebni su nam zidari na radovima u Ljubljani. Gradis.«

Diplomu u džep, pa sednem na voz.

Dodjem ovamo u Gradis, pružim diplomo, a oni vele:

»To nama ne treba, nego hajte vi na gradilište da vidimo šta znate!«

I tako ja ovde bez diplome dobih veći tarifni stav za 15 dinara nego tamo sa diplomom.

— A dobro — obratih mu se — zar vi imate računa za tih 15 dinara da budete odvojeni od kuće?

— A, nije tu samo 15 dinara.

— Nego?

— Radim ja u akordu. Evo sad ću vam sve objasniti. U Kostolcu sam mogao najviše 20.000 da zaradim na mesec, zajedno sa dečjim dodatkom. A ovde: ja dobijam dečje dodatke, uplatim hranu i stan, otplatim banci za kuću i ostaje mi čistih trideset hiljadarki u džepu.

— Kako to?

— Po lepo. Ovde se pruža mogućnost da svaki koji radi u akordu, i marljivo i dobro radi, može dosta i da zaradi. Uz to, mogu vam reći: daju nam 50 % za prekovremeni rad, daju i neki takozvani terenski dodatek, a ima i još nešto iz fondova čiste dobiti.

— Koliko šaljete kući?

— Šaljem gotovo svih trideset hiljada.

— Vidjate li se kadgod sa svojima?

— Naravno. Dolazili su mi ovamo letos i žena i deca. Vodio sam ih u Postojnu, a to je, naročito za decu bilo nešto izvanredno. Bili su kod mene 15 dana, i sve ukupno je to koštalo svega 10 hiljada dinara.

— Kako tako jevtino?

— Pa preduzeće izlazi u susret svojim radnicima. Zaboravih vam reći: išli smo i na sajam u Zagreb. Tada nam je naprimer, preduzeće dalo avtobus, a mi smo platili samo trista dinara za odlazak i povratak. Naravno, i ove godine doći će moji ovamo. Rešio sam da letujemo u Gradisovom odmaralištu u Ankaranu. Znate li vi kako će deca da skaču kad vide more!

— A idete li vi u Srbiju?

— Dabome. Bio sam jesenas tamo. Pa sam otišao i u bivše preduzeće. Drugovi su me pitali kako mi je u Ljubljani, a ja sam im izpričao, a uprava tog rudnika odmah im je sutradan povisila tarifni stav. Samo, svi su izgledi da ih taj povišeni tarifni stav nije mnogo umirio: još uvek se oni interesuju za Ljubljanu.

Dalje na 10 str.

Fabrika motocikla »Tomos« u Kopru, ponos kolektiva Gradis

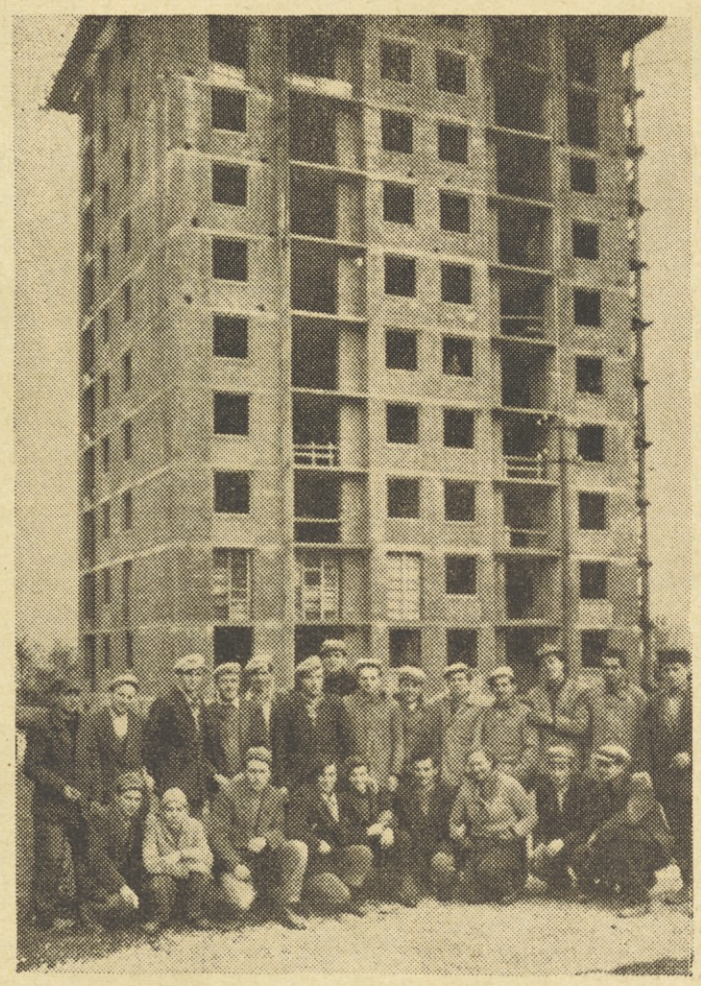

U industriskom centru Ravne je naše preduzeće podiglo niz modernih zgrada

Drugovima iz drugih republika

Naše poduzeće imalo je u godini 1959 prosečno oko 5200 radnika i službenika, a od toga više od 40 % iz republika van Slovenije. Pošto ovih dveh hiljade radnika prima »Gradisov vestnik«, urednički odbor je bio mišljenja da bi ipak bilo bolje da ovi naši drugovi mogu najvažnija obaveštenja čitati na svom jeziku, kako bi što bolje bili upoznati sa radom preduzeća i radom ljudi iz preduzeća.

Zbog toga je urednički odbor odlučio da se »Gradisov vestnik proširi s prilogom na srpskohrvatskom jeziku.

Hteli bismo drugovima iz drugih republika da kažemo da su za nas oni itekako potrebni i da jih cenimo isto tako kao i radnika iz narodne republike Slovenije. Vi ste ovamo došli u pomoč, jer da vas nema, naše preduzeće ne bi moglo ustvarivati svoje zadatke.

Poznat je problem fluktuacije, to je seljakanja radnika iz preduzeća u preduzeće. Ovo seljakanje vrlo često dešava se zbog neobaveštenosti radnika. Verovatno tu i tamo neko time dodje do veće zarade ali u glavnom zarada se može povećavati samo boljim i bržim radom. Mi želimo da i radnici iz drugih republika budu naši stalni radnici. Oni treba da usavršavaju svoje znanje da iz nekvalifikovanih radnika postanu polukvalikovani i kvalifikovani radnici.

Evo, prošle godine ostvarili smo preko osam milijardi dinara. Ove godine ćemo još više. Nama će opet biti potrebni novi radnici. Mi želimo, da dodju i vaši rodjaci i prijatelji iz vaših sela i želimo da kod nas ostanu. Samo ne želimo onih koji svaki čas menjaju preduzeće.

Mi imamo brigada i grupa kvalikovanih radnika iz drugih republika za koje možemo kazati da su medju najboljima u preduzeću. Mi bismo hteli da bude takvih brigada što više. Mi bismo hteli da vaša zarada bude što veća. Ali zarada za ostvareni rad! Ove godine svi radovi treba da se obavljaju po normi ili po akordu. Svaki radnik ima pravo da od poslovodje traži da se mu odredi norma na svakom poslu.

Kod nas sve više treba da gubi značenje tarifni stav i sve više, da ljudi budu nagradjivani na osnovu učinka rada. Zato je trebo još više da stvarate stalne radne brigade i da uzimate poslove u akordu.

Naši radnici iz drugih republika vrlo malo učestvuju u našim radničkim savetima, upravnim odborima, pa i u odborima sindikalnih podružnica, sportskim ekipama itd. Evo, baš sada se spremaju izbori za sve ove forume. Mišljenja smo da biste i vi trebali biti na kandidatskim listama i birani u te odbore. Naravno, tu postoji donekle problem znanja slovenačkog jezika, ali mislimo da se i to može savladati. Svi mi razumemo vaš jezik, a vi treba da se naučite bar toliko slovenački da biste razumeli diskusije u ovim odborima.

Naše preduzeće ulaže dosta velika sredstva u uredjenje radničkih naselja, ishrane radnika itd. Ova briga će se u narednim godinama još povećati i nadamo se da ćemo za nekoliko godina na stalnim gradilištima imati isključivo zidana naselja. Isto tako treba još ove godine da se uvede topli obrok u prepodnevnom odmoru na svim gradilištima.

Drugovi radnici, uredništvo se nada, da je uvodjenjem priloga na srpskohrvatskom jeziku učinilo još jedan krupni korak ka poboljšavanju sistema obaveštavanja članova našeg kolektiva. Nadamo se da ćete napise ovog priloga redovno pratiti i u njemu svojim prilozima saradjivati.

Urednički odbor

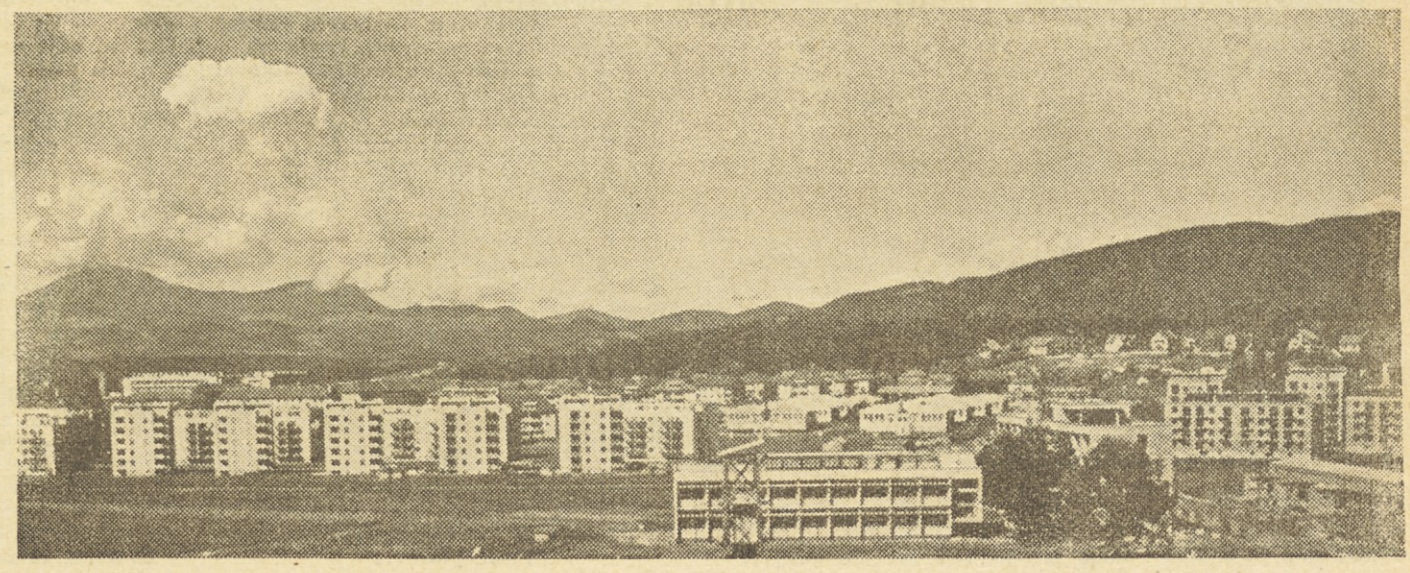

Novo Velenje — novi rudarski grad u kome su odličeni napori radnika gotovo iz svih republika, a koji je većinom izgradjen našim preduzećem

Evo ga, našeg čuvara iz betonare. — Reportažu o »Akciji X« čitaj na 4. stranici

Sa savetovanja o zadružnoj izgradnji stanova koju će organizovati naše preduzeće za svoje radnike

Za svoje učenike u privredi Gradis je podigao vrlo lepo uredjen »Samski dom« u Savskoj koloniji u Ljubljani.

NA NAJVIŠEM NIVOU

Radio sam 30 godina i samo me jednom zadesio udes...

Ličje i naličje jedne težnje

»Hoćemo da se doli dobit! Zar smo tako slabo preduzeće da ne možemo dati ni jednu platu dobiti? Da li tako jako preduzeće kao što je Gradis ne može dobiti kredit za nabavku mašina i izgradnju stanova? I na kraju je predstavnik izvršnog odbora sindikalne podružnice v Mariboru obećao da će preneti mišljenje radnika iz Ruša izvršnom odboru podružnice, jer se i sam slaže sa takvim stavom. A kako znamo, izvršni odbor sindikalne podružnice zauzeo je sličan stav. Dakle: da se deli dobit.

U čemu je stvar?

Prošle godine se i naše preduzeće odazvalo pozivu sindikata da pravilnikom o nagradjivanju sprovedemo takve principe po kojima će biti lični dohodak svakog pojedinca ovisan od njegovog udela u dohotku preduzeća, dakle po učinku, a što ne znači samo neposredni radni učinak po normi ili akordu, nego, kako-ko to kažemo, po kompleksnom učinku, u kome su sadržani i napori za sniženje proizvodnih troškova i za bolju organizaciju rada.

U ovakvom, kompleksnom nagradjivanju po učinku, u kome se lični dohodak formira prema uspehu svake jedinice, otpadaju premije u starom smislu reči, a time i takozvani višak. U preduzećima u kojima je do kraja sprovedeno nagradjivanje po učinku, nema više ni viška, jer ga ne može ni biti, pošto je već sadržan u mesečnoj zaradi svakog pojedinca. Naime, lični dohodak formira se u takvom sistemu na bazi privrednog uspeha jedinice u kojoj je radnik zaposlen. Ako je nekog meseca jedinica slabo radila i slabo gazdovala, to se nužno odražava na lične dohotke pojedinaca i kolektiv ne može podeliti više nego što je ostvario. I suprotno, ako dobro rade i pametno gazduju, zarade zaposlenih u takvoj jedinici su visoke. Tarifni stav je v takvom sistemu nagradjivanja samo osnova za izračun udela pojedinca na ostvarenom dohotku jedinice.

Takvi su principi i po njima pokušavamo izgraditi nagradjivanje i u našem preduzeću. Sadašnji sistem, dakako, još nije potpun i dopunjavamo ga, kako bismo se što više približili sistemu nagradjivanja po ekonomskim jedinicama. Pošto naš sistem još nije dokraja izgradjen i u našim pravilnicima još nije ozakonjeno, koliko od čisto prihoda preduzeća moramo rasporediti na fondove a koliko na lični dohodak, pojavljuje se višak, a takav višak tišti radnike, naprimer u Rušama, a po vsemu izgleda da i druge članove kolektiva mariborskog gradjevinskog vočstva.

Sad bi oni hteli da ta nerazporedjena sredstva pođele medju članovima kolektiva. Pri tom nije na odmet da se setimo odluke Centralnog radničkog saveta, koja je doneta prošle jeseni, da se cene u cenovnicima radova povečaju za 5 %. Time je radnički savet već podelio deo onog viška koji bi sada neki hteli da još jedanput dele i ujedno tvrde da je naše preduzeće već tako tako da može dobiti kredit za nabavku mašina i izgradnju stanova.

Ovi drugovi svakako ne znaju da se krediti ne mogu dobiti bez vlastitog uloga. Za mašine mora svako preduzeće da plati najmanj $^{2}/_{5}$ a za neke vrste mehanizacije pa i $^{3}/_{5}$ vrednosti mašine. Isto je i sa kreditom za izgradnju stanova. Preduzeće mora naime da plati prethodno doprinos za komunalnu izgradju, koji iznosi najmanje $^{1}/_{10}$ vrednosti zgrade, a osim toga mora položiti i vlastiti ulog, što ukupno iznosi najmanje $^{2}/_{5}$ vrednosti stanbene zgrade. Bez vlastitog uloga, dakle, nema kredita ni za izgradnju stanova ni za nabavu mašina.

Na nama je, znači, da sami odlučimo da li ćemo novac kojim kao viškom raspolažemo, pojesti ili ćemo ga štediti za fond kojim bismo mogli dobiti nužni kredit za mašine i za stanbenu izgradnju. Suvišno je i da govorimo sa kakvim mašinama raspolažemo, a u to se može svako uveriti u svakodnevnim svojim poslovima. A bez modernih mašina ne može se ni zamisliti moderno gradjevinarstvo. Ako sada taj višak podelimo, moramo pokopati sve nade o modernizaciji našeg preduzeća i od podizanja produktivnosti. Svaki dobar gazda neki put će prinuditi in od svojih usta da bi kupio mašine, jer će s njima lakše raditi i jer zna da će sa mašinama ostvariti mnogo više dohotka. Ako mislimo na sutra ako mislimo na svoju korist, odnosno veću zaradu, moramo povesti računa o tome još danas. Jedino takva politika je opravdana i jedino za takvu politiku morače se boriti svi savesni članovi našeg kolektiva, a naročito sindikalni funkcioneri. O tome smo mnogo govorili na nedavnoj konferenciji Saveza komunista našeg preduzeća, a to je svekako i govoreno da se ne zaboravi.

Izgleda da su neki mariborski drugovi zaboravili na socijalističko geslo da bolja zarada zavisi samo od veće produktivnosti, a kojom se, nažalost, oni ne bi mogli pohvaliti.

Pozdravno pismo iz JLA

Nalazim se na otsluženju vojnog roka u Svilajncu.

Ovim putem preko našeg lista, kao bivši član uglednog kolektiva Gradis pozdravljam sve radnike i službenike preduzeca, a posebno osoblje s kojim sam radio zajedno u Kardeljevoj ulici, kao i svog poslovodju Matiju Vrbinca.

Za 1960 godinu želim Vam mnogo uspeha u radu za bolju bodućnost našeg radnog čoveka.

vojnik. Djuro Grabar
V. P. 6204-1 Svilajnac
NR Srbija

Nismo se prevarili

Prenos sa 9 str.

— Dokad mislite ostati u Ljubljani?

— Bila je proneta vest da će Gradis ove godine da smanji radove, pa sam se bio uplašio. Medjutim, objasnio mi je tehničar Gregorič da je tek sada u razvoju izgradnja, naročito posle ove uredbe o stanarini, zbog čega su i fondovi za stanbenu izgradnju porasli. Kaže mi tehničar da punih deset godina treba da se radi ovim tempom v Ljubljani da bi se zadovoljile stanbene potrebe.

— Znači, ne mislite da napustite Gradis.

— Ostajem dokle god bude posla...

Svoju profesionalnu radoznalost potom sam uperio na Mila Bogovića.

— Druže Bogoviću, jeste li vi ranije bili zidar?

— Jesam, prčkao sam nešto tamo u Staroj Gradiški u Slavoniji. Zaradjivao sam 40 dinara na sat, pa sam ravno pre godinu dana došao ovamo u Gradis.

— Mala vam zarada sigurno bila u Slavoniji?

— Pa ja sam nekvalikovan. Nisam ni odje mnogo dobio: oko tri hiljada više.

— A šta je vas privuklo v Gradis?

— Ja hoću da postanem majstor svoga posla. Saznao sam da to najbolje u Gradisu mogu postići.

— Jeste li se prevarili?

— Nisam se prevario. Kolika je razlika izmedju onoga što sam ja radio u Slavoniji in ovoga sada ovde. Pa to se ne može ni uporediti. U Slavoniji je to tako primitivno, da moj zanat ne bi odmakao ništa, verujte mi, ništa tamo ne bih naučio. A ovde: uzmite, recimo samo onu mašinu za nabacivanje maltera, četiri puta brže radi nego čovek. Pa uzmite onaj pištolj za zakivanje plafonske trske! Pa ja se sada smijem onome poslu što sam nekad radio!

— Znači, zanat na prvom mestu privukao vas ovamo?

— Dabome. A što se tiče zarade, ni ona neće izostati. Kako zanat napreduje, tako dobijam sve više i više. Ali u prvom redu hoću stručnost. Vidite, molim vas, ogrešio sam se i o rodjenog oca. Stalno mi piše: »Dodji, Mile, ovamo, u selo, da se oženiš i da kopaš zemlju! Kome ostavljaš ovih 12 jutara?« A ja mu odgovaram: »Ne mogu doći, oprosti mi oče. Što će mi 12 jutara, kad ja volim ovaj posao. Doći ću jednog dana da podignem školu u Krstinji.« ...

Upitao sam ih da li znaju i slovenački, na što mi rekoše da im je upočetku taj jezik bio toliko »stran da su mislili da neće moći nikad ništa od njega naučiti. A sad, vele, nekako i ide. Istina, na sastancima još ne učestvuju koliko bi trebalo u diskusiji, mada bi to mogli pošto Slovenci znaju srpskohrvatski, ali ova dvojica smatraju da je red da na slovenačkom govore.

Na kraju i oni mene nešto upitaše. Upitaše me šta sam po zanimanju.

— O, novinar! — povikaše oni. — Pa što ne rekoste to unapred da vam pričamo još lepše o našem Gradisu.

Š.

Posle plate...

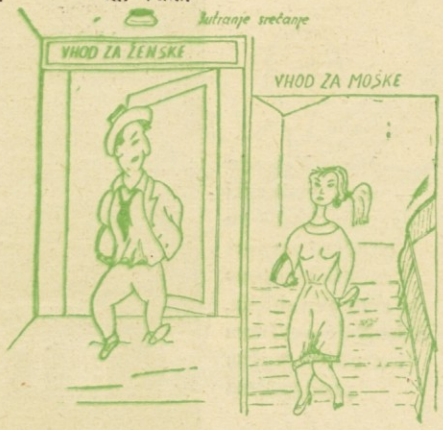

Iz doma za samce v Ljubljani